

PB

1989

3

Marzec

PORADNIK BIBLIOTEKARZA

MIESIĘCZNIK STOWARZYSZENIA BIBLIOTEKARZY POLSKICH

- Greckie biblioteki publiczne
- Edward Stachura – zestawienie bibliograficzne
- Nowe książki dla dzieci i młodzieży

TREŚĆ

Jadwiga Andrzejewska	3	POMOC BIBLIOTEKI W WYBORZE ZAWODU
Lucjan Biliński	6	GRECKIE BIBLIOTEKI PUBLICZNE
Elżbieta Rozwadowska	9	ANKIETOWE BADANIA CZYTELNICTWA UCZNIÓW SZKOŁY PODSTAWOWEJ
Izabela Nagórska	11	30 LAT SPRAWOZDAŃ „WARYŃSKIEGO”
Maria Andres	12	70 ROCZNICA NIEPODLEGŁOŚCI POLSKI W MUZEACH I BIBLIOTEKACH KRAKOWA
	14	ROZMOWA GENERAŁA WOJCIECHA JARUZELSKIEGO Z BIBLIOTEKARZAMI
(J. Was.)	15	EGZAMIN KWALIFIKACYJNY — TRZEBA WYKORZYSTAĆ DOŚWIADCZENIA
Teresa Swinarska	16	EDWARD STACHURA. Zestawienie bibliograficzne
Wanda Paszkowska	21	ZDOBYĆ UCZNIÓW DLA KSIĄŻKI. PROPOZYCJE „PORADNIKA BIBLIOTEKARZA”. Zestawienie bibliograficzne
Agnieszka Wikło	24	KARTOTEKA ROCZNIC
J.B.	25	ODPOWIEDZI REDAKCJI
Lucyna Kotecka	26	GORZOWSKA BIBLIOTEKA WOJEWÓDZKA W NOWEJ SIEDZIBIE
Piotr Kowolik	26	WŚRÓD KSIĄŻEK
Jerzy Bednarz	27	PRAWO BIBLIOTECZNE
Zofia Mikulska	27	SYLWETKI BIBLIOTEKARZY. MARIA GAWARECKA CZYLI POWOŁANIE BIBLIOTEKARZA
Małgorzata Grochocka	32	NOWE KSIĄŻKI DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
Jolanta Juran	30	ROZMAITOŚCI LITERACKIE. PSEUDONIMY... PSEUDONIMY...

Nakładem — Wydawnictwa „Czasopisma Wojskowe”, ul. Grzybowska 77
00-844 Warszawa tel. 20-42-85.

REDAKTOR NACZELNY: Władysława Wasilewska. **KOLEGIUM DORADCZE:**
Małgorzata Broll, Jan Burakowski, Jadwiga Chłopecka, Marcin Drzewiecki,
Andrzej Kempa, Krystyna Kuźmińska, Józef Lewicki (przewodniczący),
Danuta Przemieniecka.
REDAKTOR TECHNICZNY: Elżbieta Matusiak

Wydawca: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich
Adres redakcji i administracji: 00-953 Warszawa, ul. Konopczyńskiego 5/7, tel. 27-08-47
Cena zł 220.—. Prenumerata kwartalna 660,— zł. Podpisano do druku i druk
ukończono w marcu 1989 r. Nakład 23 250 egz. Ark druk. 2,25, ark. wyd. 3,50,
Papier ilustr. V kl., 70 g.

PORADNIK BIBLIOTEKARZA

UKAZUJE SIĘ OD ROKU 1949

Marzec 1989

Pomoc biblioteki w wyborze zawodu bibliotekarza

JADWIGA ANDRZEJEWSKA

Jedną z funkcji pełnionych przez biblioteki szkolne i publiczne dla dzieci i młodzieży jest funkcja opiekuńczo-wychowawcza, polegająca m.in. na rozwijaniu indywidualnych uzdolnień, zainteresowań, zamiłowań, pasji poznawczych, na otaczaniu szczególną opieką uczniów zdolnych oraz okazywaniu pomocy uczniom przeżywającym różne trudności¹. Biblioteka pomaga też młodzieży w wyborze drogi życiowej, kierunku dalszego kształcenia się, zawodu, sensu i stylu życia oraz wartości, dzięki którym człowiek może urzeczywistniać się, pomnażając dobro ogólne i jednocześnie realizując siebie. Można zatem mówić o funkcji diagnostyczno-prognostycznej biblioteki jako o podstawie oddziaływania opiekuńczego. Warunkiem jej należytego pełnienia przez bibliotekę szkolną jest dobra znajomość uczniów, zarówno czytelników rzeczowych, którzy kontaktują się z biblioteką, jak i czytelników potencjalnych, którzy z różnych względów stronią od biblioteki. Biblioteki publiczne realizują zadania opiekuńczo-wychowawcze w ograniczonym zakresie — tylko wobec swoich czytelników, którzy przeważnie rekrutują się spośród ambitniejszych i rozmilowanych w czytaniu uczniów.

Rozmowy z czytelnikami odwiedzającymi bibliotekę i zapraszanie na indywi-

¹ Program pracy biblioteki szkolnej. „Dziennik Urzędowy Ministerstwa Oświaty i Wychowania” 1983 nr 5 poz. 31.

dualne rozmowy stroniących od biblioteki, prowadzone w sposób umiejętny, bez natręctwa, nacechowane życzliwością, pozwolą bibliotekarzowi zorientować się m. in., co uczeń myśli o wyborze zawodu, jakimi motywami się kieruje, czy ma do danego zawodu predyspozycje, czy można oczekiwać, że w wybranej dziedzinie osiągnie zadowolenie.

Biblioteki szkół podstawowych i biblioteki publiczne dla młodzieży gromadzą odpowiednią literaturę (m.in. z serii „Poznajemy zawody”) i propagują ją organizując wystawki, przeglądy na apelach i godzinach wychowawczych. Poradnictwo grupowe i indywidualne ułatwi kartoteka bibliograficzna i tekstowa dotycząca pracy w różnych zawodach. W szkole średniej, a nawet już w szkole podstawowej warto zachęcać uczniów do poznawania literatury związanej z wybranym kierunkiem dalszego kształcenia się. Lektura pozwoli emocjonalnie związać się z określoną dziedziną wiedzy, lepiej ją poznać, przygotować się gruntownie do egzaminów wstępnych, a po dostaniu się na studia z większym zaangażowaniem oddać się studiowaniu, ponieważ im głębszą wiedzę z danej dyscypliny dysponujemy, tym większym zainteresowaniem ją obdarzamy.

Tymczasem, jak wskazują obserwacje egzaminów wstępnych na uczelnie wyższe, wielu kandydatów na studia decyduje się na wybór kierunku studiów niemal w ostatniej chwili. Uczestnicząc w pracy komisji kwalifikacyjnej w Instytucie Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego postanowiłam zbadać, jak przedstawia się rola biblioteki szkolnej w przy-

gotowaniu kandydatów do studiów bibliotekoznawczych i do zawodu bibliotekarskiego. Sondaż objął 102 osoby zdające egzamin ustny. W trakcie rozmów przewidzianych regulaminem egzaminu zadawałam kandydatom następujące pytania, informując, że odpowiedzi na nie nie podlegają ocenie i w żadnym wypadku nie wpływają na wynik postępowania kwalifikacyjnego:

● kiedy została podjęta decyzja zdawania na bibliotekoznawstwo?

● jakie czynniki na to wpłynęły, jakimi motywami kierował się kandydat?

● czy coś z tej dziedziny czytał?

● czy pracownicy biblioteki w szkole o tej decyzji wiedzieli, czy interesowali się wyborem kierunku studiów przez kandydata, czy radzili czytać określoną lekturę, żeby przybliżyć przedmiot studiów? (Tu trzeba nawiasem dodać, że bibliotekoznawstwo jest kierunkiem studiów, do którego kandydaci w szkole nie są przygotowywani przez uczenie się konkretnego przedmiotu, jak to się dzieje w przypadku filologii polskiej i innych filologii, geografii, biologii itp. Wprowadzenie od niedawna przysposobienia czytelniczego i informacyjnego oraz informacji naukowej z elementami naukoznawstwa jako przedmiotu fakultatywnego być może sytuację trochę zmieni, choć godzin na te zajęcia przeznaczono niewiele.)

Sondaż wykazał, że najwięcej kandydatów — 34,2% — zdecydowało się na bibliotekoznawstwo tuż przed maturą, a nawet po maturze, 19,6% — w ostatniej klasie szkoły średniej, 11,8% — w III klasie, 3 osoby — po nieudanej próbie studiów na innym kierunku, czyli 68,5% (ponad dwie trzecie) badanych decyzję tę podjęło późno. Od szkoły podstawowej nosiło się z tym zamiarem tylko 9,8% osób, od klasy I-II szkoły średniej — 7,8%; 10,8% przyszło z ukierunkowanymi zainteresowaniami po technikum księgarskim lub po bibliotekarskim studium pomaturalnym.

Dla 30 kandydatów (prawie 1/3) wybór kierunku studiów niemal do ostatniej chwili był przedmiotem rozterki: wahali się między bibliotekoznawstwem a filologią polską, rosyjską, psychologią, pedagogiką, politechniką, pieskiem fakultetem teologicznym, handlem zagranicznym i in.

Motywuując wybór bibliotekoznawstwa stosunkowo często powoływano się na zamiłowanie do książek i do czytania (33,4%). Pięciu respondentów spodziewało się nawet, że w trakcie pracy w bibliotece będą mogli czytać książki, ośmiu twierdziło, że lubi pracę bibliotekarską (jedna kandydatka oświadczyła, że bar-

dzo lubi „sklejać książki”), tyleż osób szuka w bibliotece ciszy, spokoju, niemęczącego trybu życia. Tylko dwie kandydatki zapewniały, że lubią młodzież, dzieci, pracę z ludźmi. Kilka osób podkreślało, że chce pracować w zawodzie, który nie ma nic wspólnego z nauczaniem, 16,6% przyznało się, że obojętny jest im przyszły zawód — po prostu wypada ukończyć jakieś studia. Wybór kierunku został podyktowany nadzieją na łatwiejsze dostanie się na uczelnię i potem łatwiejsze, bo humanistyczne studia.

W sześciu przypadkach powoływano się na wzory osobowe bibliotekarzy i innych pracowników książki, którzy imponowali czytaniem, mądrością, umiłowaniem swojej pracy i serdecznym stosunkiem do czytelników (m.in. Zbysław Arct, nauczyciel Technikum Księgarskiego we Wrocławiu, znany popularyzator wiedzy o książce, Teresa Miodek, bibliotekarka V LO we Wrocławiu, Mirosława Żmudzka — LO w Kowarach, Jadwiga Borsukiewicz — Biblioteka Pedagogiczna w Świdnicy). Ośmiu osób wskazywało na wpływ bibliotekarzy — członków rodziny (matek, siostry, wuja, ciotek), którzy namówili do uprawiania przez siebie zawodu. Gdy dodamy 12 osób, które wybrały kierunek studiów dzięki pracy w aktywie bibliotecznej, i 2 osoby, które wyniosły zainteresowanie bibliotekarstwem z lekcji przysposobienia czytelniczego i informacyjnego oraz z fakultatywnych zajęć z informacji naukowej, będziemy mieli ogółem 27,4% (ponad 1/4) kandydatów, na których wywarli wpływ w taki czy inny sposób bibliotekarze.

Niestety, kandydaci do studiów bibliotekoznawczych nic nie czytali z dziedziny, którą zamierzają studiować. Jedna zdająca zainteresowała się aforyzmiadami o książce, druga przeglądała „Poradnik Bibliotekarza” w bibliotece publicznej, w której pracuje jej matka. Tylko jedna osoba otrzymała od bibliotekarki szkolnej listę lektur, które starała się czytać i przeglądać, żeby poznać bliżej przedmiot studiów. Niemal wszyscy zdający (z wyjątkiem trzech osób) nie znali nawet *Encyklopedii wiedzy o książce*, nic nie słyszeli o niej, nie mieli jej w rękę.

Rozmowy z kandydatami ujawniły słabe zainteresowanie bibliotekarzy szkolnych przyszłą drogą życiową uczniów. Sytuację tę ilustruje dobitnie zdziwienie, jednej z dziewcząt, z jakim przyjęła pytanie, czy bibliotekarka w szkole wiedziała o jej zamiarze zdawania na bibliotekoznawstwo: „Przecież bibliotekarka nie ma z nami bliższej styczności, takiej, jaka mają nauczyciele i wychowawcy!”.

Tylko w sześciu przypadkach bibliotekarki szkolne zachęcały do tego zawodu,

informowały o studiach, o pracy bibliotekarza, w ośmiu — wiedziały o zamiarach wychowanków, ale nie wykazały bliższego zainteresowania nimi, nie mówiąc o poradnictwie w doborze lektur.

Wciąż pokutuje u nas pospieszne wy pożyczanie na przerwach, w tłoku, byle prędzej podać książki uczniom cisnącym się w ogonku. W tej sytuacji nie ma czasu na rozmowy, poznawanie ucznia, doradztwo. Bibliotekarz upodabnia się do ekspedienta serwującego zza lady bułki. Może ktoś zapytać, czy stać nas na luksus rozmów z wychowankami i indywidualnej pracy z nimi. Przytoczone nazwiska bibliotekarek zachowanych we wdzięcznej i pełnej szacunku pamięci absolwentów mówią, że tak, choć trzeba przyznać, iż normy etatowe (1 etat na 300—550 uczniów² zamiast postulowanego 1 etatu na 250—300 uczniów³) niezupełnie pozwalają na dokładne poznanie wszystkich uczniów, gdy weźmiemy pod uwagę mnóstwo prac, jakie powinien wykonać bibliotekarz szkolny⁴. Trzeba jednak programowo wygospodarowywać czas na indywidualną pracę z uczniami. W przypadku obsady kilkuetatowej nic nie stoi na przeszkodzie, aby koordynator pracy biblioteki⁵ każdemu pracownikowi przydzielił odpowiednią liczbę klas, którymi ten powinien interesować się szczególnie i otaczać ich uczniów indywidualną opieką.

Rozmowy na temat perspektyw życiowych pozwolą wyodrębnić wśród uczniów trzy kategorie postaw wobec wyboru zawodu i kierunku dalszego kształcenia się.

Są to uczniowie:

- zdecydowani,

² Zarządzenie Ministra Oświaty i Wychowania z dnia 30 czerwca 1982 r. w sprawie norm zatrudniania nauczycieli-bibliotekarzy szkolnych. „Dziennik Urzędowy Ministerstwa Oświaty i Wychowania” 1982 nr 8 poz. 69.

³ Postulaty nauczycieli-bibliotekarzy. „Poradnik Bibliotekarza” 1981 nr 3/4 s. 96—98.

⁴ Jadwiga Sielicka, Anna Trykowska, Teodor Zbiński: *Z badań nad pracochłonnością czynności nauczyciela bibliotekarza w sieci bibliotek pedagogicznych i szkolnych*. Wrocław 1985.

⁵ Ministerstwo Oświaty i Wychowania skreśliło w projekcie Programu pracy bibliotek szkolnej funkcję kierownika biblioteki, żeby zaoszczędzić na dodatkach funkcyjnych, wprowadziło natomiast bezpłatną funkcję „koordynatora”.

● wahający się, rozważający różne możliwości,

● ci, co o tym nie myślą, odkładają decyzję do ostatniej chwili, kierując się często względami koniunkturalnymi.

Każda z tych grup wymaga innego podejścia. Wahającym się trzeba poradzić, by brali pod uwagę swoje zamiłowania, zdolności, predyspozycje. Niefrasobliwym — by pomyśleli poważnie o tym, co będzie stanowiło ważną treść ich życia, i zdecydowali się jak najszybciej. Wszystkim zdecydowanym — by możliwe wcześniej zaczęli przygotowania do egzaminów wstępnych i by starali się poznać przez odpowiednią literaturę dyscypliny objęte przyszłymi studiami.

Szczególnie bliscy sercu bibliotekarza powinni być uczniowie, którzy noszą się z zamiarem pracy w bibliotece lub w innych instytucjach związanych z książką (księgarstwo, wydawnictwa, grafika książkowa, drukarstwo, ośrodki inte). Bibliotekarz może przybliżyć kandydatom na studia problematykę tych zawodów, proponując literaturę księgoznawczą i bibliotekoznawczą. Zapobiegnie to mylnym sądom o studiach i pracy. Z rozmów ze studentami bibliotekoznawstwa wynika, że wielu z nich miało całkiem fałszywe wyobrażenie o przedmiocie studiów. Jawiły się im one jako ciąg rozmów i dyskusji o literaturze pięknej, toteż zajęcia z dyscyplin bibliotekoznawczych i księgoznawczych często są zaskoczeniem i przynoszą rozczarowanie⁶.

Należy też uświadomić potencjalnych kandydatów, że warunkiem dostania się na studia bibliotekoznawcze jest — wobec dość dużej konkurencji — dobrze, a nawet bardzo dobrze zdany egzamin z języka polskiego (pisemny i ustny), z języka obcego (pisemny), z historii lub matematyki (ustny). Nie wystarczy wiedza czerpana z zeszytu szkolnego, jaką częstokroć — w dodatku nieudolnie — prezentują zdający. Gruntowną wiedzę z przedmiotów egzaminacyjnych zapewni również czytanie, dobra znajomość dzieł literackich, opracowań historyczno- i teoretycznoliterackich, a także literatury uzupełniającej podręcznik historii.

⁶ Do następnego numeru przygotowuję wybór literatury, która może młodzieży ułatwić poznanie problematyki bibliotekoznawstwa i zawodów związanych z książką.

Greckie biblioteki publiczne

LUCJAN BILIŃSKI

Grecja liczy ponad 9 milionów mieszkańców, ale 1/4 tej liczby mieszka w aglomeracji ateńskiej. W Atenach, podobnie jak w stolicach innych krajów, znajdują się największe księżnice: Biblioteka Narodowa, Biblioteka Parlamentu, Biblioteka Akademii Ateńskiej, Biblioteka Uniwersytetu Ateńskiego.

Znacznie skromniej prezentuje się na tym terenie bibliotekarstwo publiczne. Jedna biblioteka publiczna, bez sieci placówek filialnych, to zdecydowanie za mało na 2-milionową metropolię.

W dużo lepszej sytuacji znajdują się Saloniki, gdzie od szeregu lat oprócz dużej biblioteki publicznej pracują jej dwie filie, a także prowadzona jest bibliobusowa obsługa czytelników.

czesność bibliotekarstwa wiąże się tu nie z rozbudową stałych placówek bibliotecznych, lecz z uruchomieniem obsługi bibliobusowej. Są to jednak zamierzone, odległe w czasie plany, których realizacja jest bardzo trudna.

Istniejące biblioteki publiczne odczuwają niedostatek środków na działalność, mają słabo przygotowaną kadrę oraz złe warunki lokalowe. Mogłem się o tym przekonać zwiedzając jedną z najstarszych bibliotek publicznych na wyspie Egina.

Lista większych bibliotek publicznych działających w Grecji nie jest długa, obejmuje biblioteki w następujących miastach: w Agrinio (Biblioteka Papastratos); na Krecie: w Chania (Biblioteka Malm-

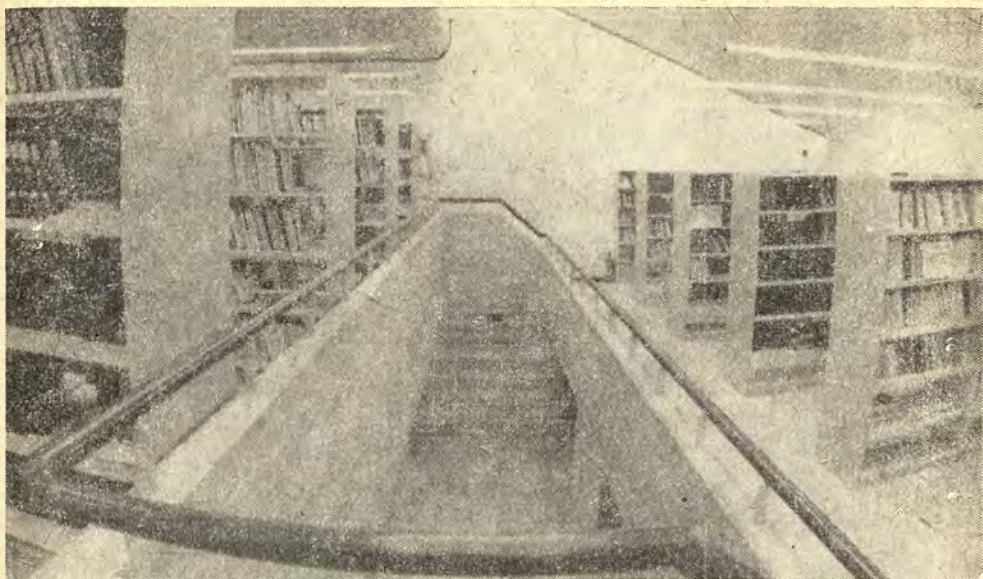

Miejska Biblioteka Publiczna Papastratos w Agrinio

Biblioteki publiczne w Grecji mają różnych sponsorów, bardzo często są to osoby prywatne; nadzór nad tymi placówkami sprawuje za pośrednictwem władz administracyjno-samorządowych — Generalna Dykcja Ministerstwa Kultury lub Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

We wszystkich wielkich miastach, stolicach regionów, znajdują się biblioteki publiczne jako samodzielne i — niestety — jedyne placówki, bez filii, a więc o ograniczonym zasięgu działania. Nowo-

ios i Biblioteka Miejska), w Heraklion (Miejska Biblioteka Vikelsia), w Hirape-tra (Biblioteka Miejska); na Eginie (Biblioteka Kapodistrias); w Halkis (Biblioteka Publiczna); na wyspie Syra w Hermupolis (Biblioteka Publiczna); w Joannina (Biblioteka Publiczna Zossimais); w Kalamata (Biblioteka Publiczna); w Kefalinia (Biblioteka Korgialeneios); w Korfu (Biblioteka Publiczna); w Ksanti (Biblioteka Miejska); w Leros (Biblioteka Miejska); w Nafpactos (Biblioteka Papacharalambes); w Nauplia (Biblioteka Palamedes); w

Patras (Biblioteka Miejska); w Pyrgos (Biblioteka Miejska).

Spśród wymienionych bibliotek na szerszą prezentację zasługuje nowoczesna Miejska Biblioteka Publiczna Papastratos w Agrinio, mieście liczącym 47 tys. mieszkańców.

Biblioteka ta została założona w r. 1961 staraniem jej fundatorów — braci Papastratos. Rozpoczęła działalność w r. 1964, znajdując pomieszczenie w budynku, w którym mieści się obecnie Muzeum Archeologiczne. W r. 1984 spółka Papastratos ABES podjęła inicjatywę wzniesienia, w pobliżu starego budynku, nowoczesnego centrum kultury według projektu architekta Steliosa Kutzikosa i inżyniera Lazarosa Kotanofa.

Tę nowoczesną bibliotekę zlokalizowano obok parku miejskiego, w sąsiedztwie miejscowego gimnazjum i muzeum. Budynek biblioteki i pinakoteki wygląda, jakby wyrastał z ziemi i stanowił naturalne przedłużenie parku, w którym centralna alejka wysadzona jest drzewami pomarańczy. Wysokość budynku nie przekracza w żadnym miejscu pięciu metrów, chociaż jego wnętrze mieści trzy piętro o łącznej powierzchni 1590 m². Dach porośnięty strzyżoną trawą i kwiatami położony jest na różnych poziomach, kierując światło do dolnych pomieszczeń biblioteki.

Ukształtowanie przestrzenne bryły budynku zostało zaprojektowane w ten sposób, że do każdej z głównych jego części prowadzi odrębne wejście. Projekt ten zasługuje na szczególną uwagę i z tego powodu, że zachowuje zieleni, a nawet ją

w interesujący sposób eksponuje, co w przypadku miast greckich, prawie zupełnie pozbawionych zieleni, jest niezwykle ważne.

Wchodząc pierwszym wejściem znajdujemy się w intensywnie oświetlonej (światło przepuszcza oszklony dach) podziemnej kondygnacji na poziomie trzech metrów pod powierzchnią ziemi. Jest to pinakoteka, wykorzystywana tu w różnorodny sposób, najczęściej na okresowe ekspozycje dzieł sztuki. W czasie moich odwiedzin w tej bibliotece czynna była wystawa prac malarzy z Salonik. W sali ekspozycyjnej są odpowiednie warunki również na organizowanie koncertów kameralnych.

Drugim wejściem wchodzimy do pomieszczeń bibliotecznych. W hallu znajduje się informatorium, w którym ustawione są katalogi. Obok jest czytelnia (wyposażona w magnetowid) z podręcznym księgozbiorem, widna, z oszklonymi ścianami, z bardzo dobrą wentylacją. Z czytelnia dla dorosłych wchodzi się do działu dla dzieci. Następnym pomieszczeniem jest magazyn zajmujący dwie kondygnacje. W bibliotece jest również zlokalizowana pracownia konserwacji książki.

Wszystkie meble i urządzenia w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Agrinio są prototypowe, wykonane specjalnie dla tej placówki. Meble odznaczają się prostym, ale bardzo estetycznym wykonaniem. Na antresoli głównego budynku znajduje się pomieszczenie o powierzchni 70 m², wyposażone w aparaturę audiowizualną, przeznaczone na seminaria i spotkania.

Biblioteka została wyposażona w systemy klimatyzacyjny i ogrzewczy, w system przeciwpożarowy, w zabezpieczenie antywłamaniowe oraz w zewnętrzny i wewnętrzny system telewizji przemysłowej.

Całość części bibliotecznej liczy 900 m², sala wystawowa ma 690 m². Kadra biblioteki składa się z czterech pracowników etatowych.

Z Miejskiej Biblioteki Publicznej w Agrinio korzysta 11 tys. czytelników, a więc prawie co czwarty mieszkaniec miasta. Księgozbiór tej biblioteki nie jest wielki (wynosi około 30 tys. tomów), a roczny zakup nie przekracza 1 tysiąca książek. Czytelnikami są głównie uczniowie szkół średnich (w Agrinio jest łącznie 25 szkół), łącznie z gimnazjum, które znajduje się w najbliższym sąsiedztwie Biblioteki. Korzystają z niej również studenci Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Patras, a także studenci Wyższej Szkoły Technicznej w Mesolongi, mieście położonym w pobliżu Agrinio.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej Pastratos w Agrinio, podobnie jak w innych bibliotekach publicznych Grecji, zasady korzystania ze zbiorów są następujące:

— książki mogą wypożyczać mieszkańcy miasta, w którym ma siedzibę biblioteka, a także mieszkańcy najbliższych okolic,
— zapisywanie się do biblioteki odbywa się na podstawie dowodu osobistego, a młodzi czytelnicy, którzy nie mają dowodów, mogą zapisać się na podstawie dowodów osobistych rodziców lub opiekunów,

— cudzoziemcy przebywający na terenie działania biblioteki mogą zapisać się na podstawie karty pobytu wydanej przez Centrum Cudzoziemców,

— każdy czytelnik może wypożyczyć dwie książki na okres 15 dni,

— czasopisma oraz wydawnictwa informacyjne (encyklopedie, słowniki, a także inne pozycje znajdujące się w księgozbiórce podręcznym) udostępnia się na miejscu. Niektóre opracowania warunkowo mogą być wypożyczone na zewnątrz, ale jedynie w sytuacji uzasadnionej (np. dla celów dydaktycznych lub naukowych) i zawsze na ściśle określony czas,

— książki muszą być zwracane najpóźniej w ostatnim dniu 15-dniowego terminu ich wypożyczenia,

— czytelnik ma prawo po upływie tego terminu przedłużyć wypożyczenie, jeśli inni czytelnicy nie zamówili danej pozycji,

— czytelnik, który kilkakrotnie nie zwróci książek w ustalonym terminie, traci prawo korzystania z biblioteki.

Biblioteki publiczne w Grecji nie ograniczają swoich funkcji do wypożyczania zbiorów, ale, w zależności od warunków lokalowych i finansowych, organizują dla czytelników spotkania dyskusyjne, seminaria, odczyty i inne zajęcia kulturalno-oświatowe. Najwięcej imprez organizuje się dla dzieci, bowiem koszty związane z przygotowaniem tych imprez są niewielkie lub żadne, a satysfakcja ze strony dzieci i bibliotekarzy — bardzo duża.

Wszędzie w bibliotekach publicznych względy finansowe ograniczają możliwości zakupu nowości wydawniczych oraz rozszerzania form pracy kulturalno-oświatowej. Obecna sytuacja społeczno-ekonomiczna Grecji nie wskazuje, aby miała nastąpić zdecydowana poprawa działalności bibliotecznej w tym kraju.

Ankietowe badania czytelnictwa uczniów szkoły podstawowej

ELŻBIETA ROZWADOWSKA

Dzieci w średnim wieku szkolnym (kl. V—VII) cechuje wzmoczony rozwój biologiczny i psychiczny — w tym okresie szukają one mocnych i silnych wrażeń, „pożerają” książki, by znaleźć odpowiedź na nienasyconą ciekawość świata. Jest to więc okres największej aktywności czytelniczej. Zainteresowania dzieci zbliżają się do zainteresowań dorosłych, idą w kierunku powieści obyczajowej. Zmiany w organizmie wywołują skłonność do marzeń, do szukania w lekturze przeżyć zastępczych oraz sposobów przyszłej realizacji marzeń. Szczególnie interesująca staje się w szkolnym wieku średnim tematyka życia rówieśników ukaazywana np. przez Siesicką, Domagaliką, Rolleczek, Krüger, Bielickiego, Jackiewiczową, Salaburską i in. Bywa też często, że młodzież przecenia swe możliwości recepcyjne, sięga po książki zbyt trudne, co niejednokrotnie powoduje zniechęcenie się do lektury.

W październiku 1988 r. przeprowadziłam badania ankietowe wśród uczniów klas siódmych i ósmych Szkoły Podstawowej nr 5 w Warszawie.

Budując kwestionariusz ankiety postawiłam sobie jako cel zorientowanie się w aktualnych zainteresowaniach czytelniczych uczniów mojej wielkomiejskiej szkoły oraz wykorzystanie wyników w codziennej pracy biblioteki.

Uczniowie — 38 dziewcząt i 28 chłopców (66 osób, w tym 47 z klas ósmych, 19 z klas siódmych) — dawali odpowiedź na następujące pytania:

1. Jakie książki czytasz najchętniej?
 - o podróżach,
 - o wynalazkach i maszynach,
 - o tym, jak będzie w przyszłości,
 - o wojnie,
 - o sporcie,
 - bajki, baśnie i legendy,
 - o zwierzętach,
 - o życiu rówieśników,
 - o Indianach,
 - o dawnych czasach,
 - o detektywach,
 - o życiu sławnych ludzi,
 - o miłości,
 - o przygodach,
 - inne (jakie?).
2. O czym powinno się pisać w książkach dla Ciebie i Twoich rówieśników?

3. Wymień trzy tytuły książek, które Ci się podobały najbardziej.
4. Czy masz ulubionych autorów? Jeśli tak, to podaj ich nazwiska.
5. Czy możesz wymienić książkę, która pobudziła Cię do spojrzenia w Twoje „ja”? Jaka to książka?

Ankiety zamykało pytanie o klasę, płeć, ulubione przedmioty. Ulubione przedmioty nie zostały co prawda szczegółowo powiązane z wynikami ankiety, dają jednak ciekawy obraz, jaka jest rozpiętość zainteresowań dziewcząt i chłopców.

Ulubione przedmioty nauczania:

	dziew- częta	chłop- cy	razem
wychowanie fizyczne	6	11	17
historia	9	6	15
chemia	5	8	13
język polski	11	—	11
biologia	11	—	11
plastyka	6	3	9
matematyka	5	3	8
geografia	5	1	6
fizyka	2	2	4
język angielski	2	2	4
zajęcia praca-technika	3	1	4
muzyka	1	1	2

A oto odpowiedzi na kolejne pytania ankiety:

1. Tematyka książek najchętniej czytanych:

	dziew- częta	chłop- cy	razem
o przygodach	23	19	42
o miłości	26	4	30
o detektywach	13	14	27
o życiu rówieśników	24	3	27
o Indianach	6	12	18
o zwierzętach	11	3	14
o wojnie	3	10	13
o dawnych czasach	10	3	13
o podróżach	8	4	12
o tym, jak będzie w przyszłości	2	3	5
o sporcie	3	2	5
bajki, baśnie i legendy	2	1	3
o życiu sławnych ludzi	2	1	3
o wynalazkach i maszynach	0	0	0

Uczniowie mogli uzupełnić powyższe zestawienie własnymi, nowymi propozycjami. Wymienili trzy:

	dziew- częta	chłop- cy	razem
komiksy	3	4	7
poezję	1	0	1
o narkomanach	1	0	1

2. O czym powinni pisać autorzy książek dla młodzieży.

Wypowiedzi dziewcząt:

— o życiu rówieśników	12
— o pierwszej miłości	10
— o przygodach	8
— o życiu rodzinnym	4
— o życiu codziennym	4
— o narkomanach	4
— o konfliktach rówieśników	3
— o ludziach specjalnej troski	3

a ponadto: o podróżach, o marginesie społecznym, o pierwotnych Indianach (po 2 głosy, o skutkach nałogów, o detektywach, o budzeniu niechęci do zła i przemocy, o seksie, o chorobie AIDS, o II wojnie światowej, o przyjaźni (po 1 głosie).

Chłopcy dali niewiele propozycji, ale są one charakterystyczne: o przygodach (3), o lotnikach (po 2 głosy), o przysposobieniu do życia w rodzinie, o kosmosie, a także o sporcie, narkomanach i seksie, o II wojnie światowej i sprawach rodzinnych. Przewagę osiągnął wśród dziewcząt temat życia i problemów młodzieży, a wśród chłopców najpopularniejsze okazały się książki przygodowe.

Na pytanie 3 o tytuły książek, które podobały się najbardziej, respondenci wymienili 96, w tym niektóre cieszące się szczególnym zainteresowaniem. Są to m. in.:

— Zapalka na zakręcie	9
— Pan Samochodzik	9
— Winetou	8
— Przygody Tomka	7
— Dolina światła	5
— Krzyżacy	5
— Ania z Zielonego Wzgórza	4
— Jezioro osobliwości	4
— Dziewczyna i chłopak	4
— Kamienie na szaniec	4
— Błękitny zamek	3
— Siódme wtajemniczenie	3
— Sposób na Alcybiadesa	3
— Ten obcy	3
— Kaktusy z Zielonej ulicy	3

Pytanie 4 dotyczyło ulubionego autora.

W odpowiedziach respondentów potwierdziły się ich dotychczasowe wybory. Największą popularność wśród dziewcząt zdobyły sobie:

— Siesicka	22
— Nienacki	18
— Ożogowska	17
— Niziurski	16
— Musierowicz	16
— London	8
— Sienkiewicz	7
— Jurgielewiczowa	7
— Snopkiewicz	4
— Curwood	4
— Chmielewska	4
— Szklarski	4
— Minkowski	3
— May	3
— Montgomery	3
— Mickiewicz	3

ponadto — Kamiński, Prus, Wernic, Meissner (po 2 głosy), Ziółkowska, Dobkiewiczowa, Nowacka, Unszel, Boglar, Conan Doyle, Saint-Exup'ery, Lach, Fiedler, Dumas, Makuszyński, Wernic, Słowacki, Bahdaj (po 1 głosie).

Wśród chłopców największą popularnością cieszą się:

— May	4
— Zawada	3
— Chmielewska	3

Zaledwie po dwu uczniów podało takich autorów jak Bahdaj, Łopatkowa, Pertek, Gordon, Minkowski, Ziółkowska, pojedynczo zgłaszani byli: Staff, Szczepańska, Krüger, Zaydler-Zborowski, Arct, Kurek, Simenon, Borski, Traver, Kowalski, Makuszyński, Krzywica, Joe Alex, Fiedler, Dumas.

Na pytanie o książkę pobudzającą do refleksji nad sobą, odpowiedziało jedynie 9 dziewcząt, przy czym tylko 6 wymieniło bohatera, który oddziałwał na nie emocjonalnie:

— Paweł (z książki <i>Spotkania</i>),
— Krystyna (<i>Krystyna córka Lawransa</i>),
— Magda (<i>Gwiazda spada</i>),
— Małgośka (<i>Ten dziwny świat dorosłych</i>),
— Ula (z książki <i>Inna</i>),
— Renata (z książki <i>Peppek węża</i>).

Podsumowując bardzo ogólnie wyniki badań stwierdzić można, że uczniowie ostatnich dwu klas szkoły podstawowej interesują się głównie książkami podejmującymi w dość prosty sposób problemy najbliższego środowiska, czyli rówieśników, oraz literaturą przygodową, i to niemal w równej mierze dziewczęta i chłopcy.

Pożądane wydaje się rozwinięcie badań także nad czytelnictwem książek popularnonaukowych. Prezentowana ankieta, kie-

rując uwagę uczniów ku literaturze pięknej, nie stwarzała możliwości faktycznego poznania zainteresowań czytelników tą dziedziną piśmiennictwa.

WYKORZYSTANA LITERATURA

BIEL BARBARA: *Zainteresowania czytelnicze uczniów klas V—VIII Szkoły Podstawowej nr*

1 w Brzesku, 1984, „Poradnik Bibliotekarza” 1985 nr 5 s. 143—146.

PRZEĆLAWSKA ANNA: *Problemy badania czytelnictwa uczniów w pracy bibliotekarza. W: Biblioteki szkolne w Polsce Ludowej. Cz.2. Warszawa 1969 s. 300—324.*

WAJDA ALINA: *Metodyka i organizacja czytelnictwa. Bydgoszcz 1978 Wyższa Szkoła Pedagogiczna.*

30 lat Sprawozdań „Waryńskiego”

Sprawozdania MBP im. L. Waryńskiego w Łodzi* udokumentowały już lat 30. Pierwsze trzy publikacje obejmują lata 1958—1961, 1962—1964, 1965—1966, wszystkie następne — okresy roczne. We wstępie do najdawniejszej prof. Jan Augustyniak, dyrektor MBP, podkreślił, iż wydano ją w r. 1962 dla upamiętnienia 45 rocznicy istnienia Biblioteki i scharakteryzował publikowane uprzednio materiały historyczno-sprawozdawcze o książnicy. Sprawozdanie z l. 1958—1961 omawia łącznie działalność Biblioteki Głównej oraz placówek sieci wypunktowując organizację, gromadzenie — opracowanie i oprawę zbiorów, udostępnianie, prace oświatowo-propagandowe, szkolenie i działalność dydaktyczną, działalność instrukcyjno-metodyczną, sprawozdawczość i planowanie, personel. W „organizacji” wyszczególniono *Strukturę organizacyjną MBP z r. 1956* i *Regulamin przejściowy* zatwierdzony w r. 1961 w związku z decentralizacją sieci bibliotek miejskich. Relacja o dorobku Sekcji szkoleniowej kadry kierowniczej MBP zapoczątkowała informacje o pracach badawczo-naukowych i wydawniczych, konsekwentnie odtąd podawanych we wszystkich sprawozdaniach. Od początku stałym dodatkiem jest *Bibliografia MBP i bibliotek sieci* (artykuły, ważniejsze wzmianki, komunikaty prasowe) oraz *Wykaz publikacji pracowników MBP*. Od r. 1964 dochodzą oddzielnie *Publikacje pracowników bibliotek dzielnicowych*.

Sprawozdanie z l. 1962—1964 przynosi istotną zmianę — podział tekstu na 2 części. W części 1 dotyczącej Biblioteki im. L. Waryńskiego na czołowe miejsce wysuwają się obok organizacji sprawy osobowe, administracyjne, sprawozdawczość, planowanie. W części 2 — Sieć bibliotek miejskich; treść wyznaczają: organizacja sieci — lokale — wyposażenie, księgozbiory, udostępnianie zbiorów, działalność kulturalno-oświatowa i propagan-

dowa bibliotek, współpraca ze środowiskiem, personel. Układ taki zachowuje się do r. 1974, ze wzbogaceniem od r. 1965 odpowiednich punktów o służbę informacyjną i koła przyjaciół bibliotek oraz wyeksponowaniem we wstępie najważniejszych wydarzeń (np. w l. 1967/68 jubileusz 50-lecia Biblioteki) W r. 1975 wprowadzono do części 2 sprawozdawczość bibliotek publicznych województwa miejskiego łódzkiego, przejętych pod opiekę MBP po reformie administracyjnej kraju.

Z pierwszych 18 roczników możemy też czerpać wiadomości o najpoczytniejszych „książkach roku”, ponadto w l. 1969/70 znajdujemy wyniki analizy dokumentacji wykorzystania zbiorów w 13 bibliotekach, dotyczące najpoczytniejszych książek z literatury pięknej i popularnonaukowej w ostatnich pięciu latach. Sprawozdania te informują także o rozbudowie Biblioteki, programach seminariów szkoleniowych, wystąpieniach na zewnątrz i funkcjach społecznych pracowników.

Sprawozdanie z r. 1977 ukazało się w zmienionej postaci. Po wstępie dyrektora i charakterystyce województwa podano w ujęciu całościowym stan bibliotekarstwa województwa miejskiego łódzkiego, łącznie ze stałymi odtąd składnikami sprawozdań — z wykazami i tabelami podstawowych danych sieci bibliotek publicznych (55 s.). Dołączony aneks jubileuszowy (34 s.) zawiera prace: Romana Kaczmarka *Sześćdziesiąt lat Książnicy Miejskiej*, Urszuli Piórkowskiej *Sprawozdanie z obchodów jubileuszowych 60-lecia MBP im. L. Waryńskiego w Łodzi*, Małgorzaty Basińskiej *Wydawnictwa jubileuszowe MBP*, Andrzeja Gawrońskiego *Jubileuszowe wystawy*, Krystyny Mierzwińskiej *Jubileusz na łamach prasy*.

W r. 1978 wrócono do podziału 2-częściowego, przy czym w części 2 analizującej działalność bibliotek publicznych województwa wyodrębniono czytelnictwo dzieci oraz pracę na rzecz ludzi chorych i starszych.

* 112—159 stron, nakład 200—300 egz.; powiel.

Od r. 1980 wprowadzona została część 3 — Sprawozdanie z działalności bibliotek zakładowych w opracowaniu Piotra Bierczyńskiego, obejmujące te same punkty co część 2. Zaczęły też ukazywać się stałe informacje o konserwacji zbiorów, reprografii i sprawach socjalnych w MBP oraz (1981) o bibliotekach szpitalnych i bibliotekach w domach opieki społecznej. Działalność instrukcyjno-metodyczną omawia się przy sprawach nadzoru i koordynacji bibliotek publicznych na terenie WML.

Oprócz aneksu jubileuszowego, wymienionego już przy Sprawozdaniu z r. 1977, opracowano aneksy do roczników 1978, 1979, 1981, 1983, 1985, 1987. Do autorów zamieszczonych w nich prac należą: Danuta Kargowska-Gubiec, Barbara Lis, Maria Lalek, Zofia Nadolna, Elżbieta Pawlicka, Czesława Przybylska, Lucyna Sułkowska, Iwona Szymczak, Aleksandra Trafalska, Elżbieta Urbanowicz.

Sprawozdania do r. 1976 opracowywała

IZABELA NAGÓRSKA (z wyjątkiem l. 1965—1967 w oprac. Cecylii Duninowej), a Bibliografię do r. 1982 — Krystyna Mierzwińska, następnie Maria Lalek. Od r. 1977 publikacje przygotowuje 3-osobowy zespół redakcyjny (w l. 1979—1980 — 4-osobowy); stałym członkiem jest Barbara Lis, a od ostatnich pięciu lat Barbara Rzeckowska. Pozostali członkowie w poszczególnych latach to Roman Kaczmarek, Stefania Myszkorowska, Ewa Wypych (3-krotnie), Danuta Nahorna-Golczyk, Danuta Przygucka (2-krotnie).

W tym czasie realizację techniczną przejęła — po Zakładzie Graficznym Wydawnictw Naukowych — Pracownia Reprograficzna MBP.

Sprawozdania Waryńskiego stanowią cenne źródło dla badaczy bibliotekarstwa. Roczniki „Informatora Bibliotekarza i Księgarza” wykazują je w przeglądzie polskiej literatury fachowej.

IZABELA NAGÓRSKA

70 rocznica niepodległości Polski w muzeach i bibliotekach Krakowa

MARIA ANDRES

Miastem, z którego 6 sierpnia 1914 r. wyruszyła Pierwsza Kadrowa, aby przekroczyć granicę Królestwa Polskiego, i w którym już 31 października 1918 r. łopotały biało-czerwone flagi, był Kraków. Może dlatego w sposób szczególnie pamiętano tu o 70-leciu odzyskania niepodległości.

Odbyło się więc pod przewodnictwem ministra kultury i sztuki, prof. Aleksandra Krawczuka, uroczyste posiedzenie Krakowskiego Komitetu Honorowego obchodów tej rocznicy. Obradowały sesje naukowe zorganizowane przez komisję i instytuty historyczne Uniwersytetu Jagiellońskiego, PAN, Polskie Towarzystwo Historyczne oraz Wyższą Szkołę Pedagogiczną.

Teatr „Maszkaron” wystawił sztukę o Legionach — *Gałązkę rozmarynu* Zygmunta Nowakowskiego, pisarza i aktora związanego z Krakowem. Złożono kwiaty na Wawelu u trumny Józefa Piłsudskiego i na Cmentarzu Rakowickim na grobach żołnierzy polskich poległych w I wojnie światowej. Ukazał się specjalny numer „Przekroju” z wieloma zdjęciami obrazującymi epopeję bitew polskich 1914—1918.

Jednakże najmocniejszym akcentem u-

pamiętniającym rocznicę niepodległości były wystawy w muzeach i w bibliotekach krakowskich.

Największa z nich — „Do ciebie Polsko”, zorganizowana w Pałacu Sztuki przez Muzeum Historyczne i Muzeum Narodowe, zaprezentowała eksponaty przechowywane dotychczas w muzealnych magazynach wielu polskich miast oraz wśród serdecznych pamiątek wielu polskich rodzin.

Były to fotografie, albumy, ryngrafy, pierścienie, wydawnictwa legionowe, obwieszczenia, ulotki, wiersze poetów legionowych, obrazy, portrety, rzeźby, broń i mundury. Wystawa cieszyła się tak dużą frekwencją jak przed kilku laty „Polaków portret własny”, ekspozycja, do której pielgrzymowano z całego kraju. Oddziaływała dydaktycznie i wychowawczo na uczniów, którzy niejednokrotnie tutaj dopiero dowiadywali się o faktach pominiętych przez podręczniki szkolne, a potem w Księdze pamiątkowej zostawiali wruszające zapisy dziękując zarówno organizatorom wystawy, jak i swoim „rówieśnikom, chłopcom z Legionów, którzy walczyli o wolność Ojczyzny i ginęli za nią”.

W Galerii ASP czynna była wystawa „Wychowankowie i pedagodzy krakow-

Rozmowa generała Wojciecha Jaruzelskiego z bibliotekarzami

W czasie noworocznego spotkania naczelnych władz PRL z twórcami i działaczami kultury, które odbyło się w dniu 19 stycznia br. w Sali Kolumnowej Pałacu Rady Ministrów w Warszawie, pierwszy sekretarz KC PZPR, przewodniczący Rady Państwa gen. Wojciech Jaruzelski rozmawiał z uczestniczącymi w tym spotkaniu bibliotekarzami.

Rozmowę zapoczątkowała informacja o trudnej sytuacji lokalowej Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego. Dyrektor BUW, dr Jadwiga Krajewska, przedstawiła aktualną sytuację tej ksiąźnicy i plan budowy jej nowego gmachu. Lucjan Biliński (Departament Książki i Bibliotek Ministerstwa Kultury i Sztuki) poinformował, że wobec wyjątkowo trudnych warunków lokalowych BUW Biblioteka Narodowa udzieliła jej doraźnej pomocy, przejmując do zwalnianych pomieszczeń przy ul. Hankiewicza część zagrożonych zbiorów. Rozmówca scharakteryzował ogólnie sytuację polskiego bibliotekarstwa na tle innych krajów, zwrócił uwagę na występujące od kilku lat niedobory środków na działalność bibliotek oraz spowodowane brakiem dewiz trudności związane z prenumeratą czasopism zagranicznych niezbędnych dla właściwego rozwoju nauki i kultury polskiej. Uzupełniając tę wypowiedź, Jadwiga Krajewska wysunęła problem zatrzymywania przez władze celne niektórych publikacji zagranicznych. Zwróciła uwagę na konieczność zlikwidowania — przez odpowiednie regulacje legislacyjne — ograniczeń w dostępie bibliotek do literatury zagranicznej. L. Biliński poinformował, że Prezydium Państwowej Rady Bibliotecznej wystosowało do przewodniczącego Komitetu Społeczno-Politycznego Rady Ministrów propozycje rozwiązań w tym zakresie.

Dyrektor Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy — Helena Zarachowicz podkreśliła bliską współpracę bibliotek publicznych z naukowymi w obsłudze czytelników. Józef Lewicki (dyrektor Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy) omówił główne problemy kształcenia kadr dla bibliotekarstwa polskiego oraz systemu doskonalenia kwalifikacji zawodowych pracowników bibliotek. Przewodniczący ZG SBP, Stefan Kubów, wskazał na różnorodność motywacji środowisk korzystających ze zbiorów bibliotecznych.

Generał Wojciech Jaruzelski interesował się ponadto problemami książki i możliwościami bibliotek w zakresie groma-

nadawca

adresat

Stowarzyszenie Bibliotekarzy
Polskich
Zarząd Główny
ul. Konopczyńskiego 5/7
00-953 Warszawa

dzienia zbiorów, kulturą czytelniczą społeczeństwa i stopniem zaspokajania potrzeb czytelniczych różnych grup społecznych oraz innymi sprawami nurtującymi polskie środowisko bibliotekarskie.

Obok wymienionych w spotkaniu uczestniczyli: doc. Radosław Cybulski (dy-

rektor Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Warszawskiego), dr Stanisław Czajka (dyrektor Biblioteki Narodowej), Stanisław Krzywicki (dyrektor WiMBP w Szczecinie), doc. Barbara Sordylowa (dyrektor Biblioteki PAN w Warszawie). BAP.

Egzamin kwalifikacyjny — trzeba wykorzystać doświadczenia

Pod koniec 1987 r. na łamach „Poradnika” informowaliśmy o decyzji ministra kultury i sztuki w sprawie przeprowadzenia kwalifikacyjnego egzaminu bibliotekarskiego. Sygnalizowaliśmy wówczas również, na jakie kłopoty organizacyjne natrafiło Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy, które było inicjatorem i realizatorem decyzji ministra. Dziś, gdy już nie tylko owe kłopoty, ale i cały egzamin pomału staje się historią, warto dokonać krótkiego podsumowania tego przedsięwzięcia.

Przypomnijmy, że do kwalifikacyjnego egzaminu bibliotekarskiego mogły przystępować — na podstawie skierowania z instytucji zatrudniającej — osoby z wykształceniem średnim, legitymujące się co najmniej 10-letnim stażem pracy w zawodzie bibliotekarskim. Przed pracownikami z wykształceniem średnim ogólnym postawiono dodatkowy wymóg ukończenia 45 roku życia. Złożenie egzaminu zostało uznane za równorzędne z uzyskaniem wykształcenia na poziomie studium policealnego, co umożliwia awansowanie do stanowiska starszego bibliotekarza. Warunkiem przystąpienia do egzaminu było zaliczenie pracy pisemnej przygotowanej pod kierunkiem przedstawiciela komisji egzaminacyjnej. W skład komisji wchodził kierownicy filii CUKB, konsultanci oraz przedstawiciele Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich wydelegowani przez zarządy okręgów.

Ze sprawozdania CUKB z działalności kursowej w roku 1988 wynika, że do egzaminu skierowane zostały 1263 osoby z terenu całego kraju. Przyjęto 1127 osób (95% z bibliotek publicznych). Można zatem mówić o dużym zainteresowaniu tą nową formą podwyższania kwalifikacji.

Egzamin realizowany był w CUKB w Warszawie, w piętnastu filiach CUKB oraz w Państwowym Ośrodku Kształcenia Bibliotekarzy w Jarocinie — w dwóch sesjach: wiosennej (październik 1987-kwiecień 1988) i jesiennej (maj-listopad 1988). W każdej sesji zorganizowano cztery 8-godzinne konsultacje zbiorowe i dwie

8-godzinne konsultacje indywidualne, zaangażowano 76 konsultantów. Podczas sesji wiosennej, na którą przyjęto 648 osób, do egzaminu przystąpiły 463 osoby (zaliczyły go 462). Podczas sesji jesiennej, na którą przyjęto 479 osób, do egzaminu przystąpiło i złożyło go z wynikiem pozytywnym 345 osób. Liczba osób, które w poszczególnych ośrodkach złożyły egzamin, przedstawia się następująco: Warszawa — 105, Katowice — 91, Jarocin — 84, Rzeszów — 83, Poznań — 75, Kraków — 51, Szczecin i Zielona Góra — po 46, Lublin — 44, Olsztyn — 38, Białystok — 35, Koszalin — 25, Toruń — 20, Łódź — 18, Gdańsk — 16. Bydgoszcz i Kielce — po 15. Biorąc pod uwagę tzw. siły i środki, jakimi dysponuje CUKB i jego filie, można powiedzieć, że realizatorzy kwalifikacyjnego egzaminu bibliotekarskiego sami przy okazji zdali egzamin sprawności organizacyjnej.

Jak ocenia CUKB, najczęściej kłopotów sprawiały zdającym problemy informacji naukowej, a także klasyfikowanie i katalogowanie książek. Niską ocenę uzyskała znajomość literatury fachowej i czasopism zawodowych. Na tych łamach z satysfakcją można odnotować, że najlepiej znanym czasopismem był „Poradnik Bibliotekarza”. szkoda jednak, że — jak się okazuje — pracownicy bibliotek publicznych ograniczają czytelnictwo prasy fachowej niemal wyłącznie do tego tytułu. Egzaminowanym zupełnie obce były wydawnictwa Centrum Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej, a poziom wiedzy o wydawnictwach Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich oraz Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy uznano za bardzo niski. Zastrzeżenia wzbudził poziom znajomości współczesnej literatury polskiej i obcej. Za niepokojące uznano stosowanie tylko tradycyjnych form pracy z czytelnikiem oraz brak umiejętności korzystania ze źródeł informacji o książkach.

Pracownicy CUKB i konsultanci, chociaż dalecy są od entuzjazmu, oceniają decyzję o przeprowadzeniu egzaminu, a

także i jego przebieg pozytywnie. Opracowanie pracy pisemnej, udział w konsultacjach, przygotowywanie się do egzaminu, a wreszcie sam egzamin to elementy pracy samokształceniowej, które pozwoliły zdającym (osobom z długoletnim stażem) uzupełnić i unowocześnić wiedzę teoretyczną związaną bezpośrednio z ich warsztatem pracy. Zaliczenie egzaminu dało licznej grupie bibliotekarzy szansę uzyskania stanowiska „starszego bibliotekarza”.

Egzamin ma jeszcze jeden szerszy aspekt. Ważne wydaje się doświadczenie osób egzaminujących, doświadczenie zdobyte zarówno podczas konsultacji, jak i w trakcie egzaminacyjnych rozmów ze zdającymi. Kwalifikacyjny egzamin biblio-

tekański dał przecież dosyć reprezentatywny obraz poziomu wiedzy fachowej osób, które od lat nie uczestniczyły w przedsięwzięciach szkoleniowych kończących się sprawdzaniem wiadomości. Wkroczone tu zatem na obszar praktycznie nie znany. Warto byłoby chyba pomyśleć nad sensownym zebraniem, upowszechnieniem i wykorzystaniem tych doświadczeń. Z pewnością znalazłoby się w takim podsumowaniu wiele cennych uwag i wniosków dla działów instrukcyjno-metodycznych, dla redakcji czasopism bibliotekarskich, dla organizatorów różnego rodzaju seminariów i szkoleń. Myślę, że CUKB czy SBP nie powinny skąpić na ten cel ani pieniędzy, ani środków przekazu, którymi dysponują. (J.Was.)

Edward Stachura Zestawienie bibliograficzne*

O PISARZU I JEGO TWÓRCZOŚCI

ANDERMAN Janusz: **Edward Stachura.** 18.VIII.1937—24.VII.1979. „Tygodnik Kulturalny” 1979 nr 31 s. 9, il.

AUGUSTYN Władysław: **Całą jaskrawość życia i śmierci.** „Twórczość” 1972 nr 10 s. 84—89.

BADTKE Marek: **Słowo o szlaku Stachury. Sierota z wyboru. — Cała kujawskość. — Civitas Thorunensis.** „Fakty” 1983 nr 10 s. 7; nr 11 s. 7, 13; nr 12 s. 8, il.

BARAN Józef: **Białe legendy.** „Tygodnik Kulturalny” 1986 nr 43 s. 10.

BATEROWICZ Marek: **Jeszcze „stachuralia”.** „Literatura na Świecie” 1975 nr 1 s. 376—380.

BATEROWICZ Marek: **Labirynty pewnego przekładu.** „Literatura na Świecie” 1974 nr 11 s. 344—379.

BEREZA Henryk: **Słowo o Stachurze.** „Tygodnik Kulturalny” 1971 nr 1 s. 6.

BEREZA Henryk: **U źródeł.** „Warmia i Mazury” 1976 nr 1 dod. s. 2—4 nlb., il.

BIENKOWSKI Zbigniew: **Song. Poezje i niepoezje.** „Kultura” 1974 nr 3 s. 11.

BORDOWICZ Maciej Z[enon], GRZEŚCZAK Marian: **Sted.** „Poezja” 1979 nr 10 s. 44—48.

BRACH-CZAINA Jolanta: **Stachura — możliwość innej postaci istnienia.** „Twórczość” 1982 nr 5 s. 64—86.

BRATKOWSKI Piotr: **Zanim zaczniemy go czytać.** „Tygodnik Kulturalny” 1982 nr 21 s. 12.

BUCHOWSKI Marian: **Okolice Stedlandu. Cień całej jaskrawości.** „Opole”

Cz. 1 1983 nr 12 s. 10—12, il.

Cz. 2 1984 nr 1 s. 12—13, 26, il.

Cz. 3 1984 nr 2 s. 12—13, 18, il.

Cz. 4 1984 nr 3 s. 12—13, il.

Cz. 5 1984 nr 5 s. 12—13, il.

Cz. 6 1984 r 7 s. 11, 18, il.

Cz. 7 1985 nr 1 s. 12—13, il.

Cz. 8. **Naznaczeni Stachurą.** 1985 nr 12 s. 12—13, il.

Cz. 9. **Pomyłki.** 1986 nr 1 s. 2—3, il.

Cz. 10. **Imiona sławy.** 1986 nr 2 s. 12—13, il.

Cz. 11. **Niepewny grunt scenicznych desek.** 1986 nr 5 s. 18—19.

BUCHOWSKI Marian: **Rozbieg Edwarda Stachury.** Fragm. książki „Życie Literackie” 1987 nr 40 s. 1, 11, il.

BUCHOWSKI Marian: **Stachura nocą.** Fragm. „Życie Literackie” 1985 nr 18/19 s. 5, 21, il.

* Opracowano na podstawie „Bibliografii Zawartości Czasopism”. Recenzje podano w układzie chronologicznym

- BUGAJSKI Leszek: **Jedność**. „Życie Literackie” 1979 nr 45, s. 10, il.
- CHEŁSTOWSKI Bogdan: **O prozie Stachury**. „Miesięcznik Literacki” 1974 nr 5 s. 69—76.
- CHYBOWICZ-BROŻYŃSKA Monika: **Twórczość Edwarda Stachury, czyli postawa Zen w sztuce**. „Miscellanea Łódzkie” 1984 z. 4 s. 18—29.
- CZOCHRAŁSKA Barbara: **Wrażliwość materii**. „Twórczość” 1983 nr 11 s. 69—84.
- DĄBROWSKI Mieczysław: **Stachury bohater zbutniony**. „Nowy Wyrz” 1972 nr 3 s. 126—136.
- DUMOWSKI Zdzisław: **Dlaczego nie reformator, dlaczego sielankopisarz?** „Nurt” 1979 nr 1 s. 23.
- DZIEDZICKI Zbigniew: **Wszystko jest poezją**. „Kierunki” 1980 nr 13 s. 6.
- DZITKO Bohdan: **Sted. Wspomnienie o Edwardzie Stachurze**. „Warmia i Mazury” 1979 nr 10 s. 22—23, il.
- Edward Stachura nie żyje. „Kamena” 1979 nr 18 s. 10.
- FALKIEWICZ Andrzej: **Stachura**. „Teksty” 1981 nr 1 s. 80—107; nr 2 s. 76—88.
- FEDECKI Ziemowit: **Moda na Stachurę**. „Twórczość” 1984 nr 8 s. 130—135.
- FLEISCHER Michał: **Modelowy charakter czasoprzeźrzeni w liryce**. [E. Stachura i R. Wojacek]. „Acta Universitatis Wratislaviensis nr 878 Prace Literackie” 1986 T. 26 s. 141—161, rys. wykr.
- GALIŃSKA Iwona: **Wiara tragiczna**. „Ład” 1984 nr 16 s. 6.
- GAŚIOROWSKI Krzysztof: **Fiosenki protagonisty**. „Literatura” 1974 nr 12 s. 7.
- GLĄDYCH Barbara: **Co zrobić z kropką nad ypsilonem**. Odp. Krzysztof Gaśiorowski. „Radar” 1983 nr 22 s. 6—7, il.
- GLĄDYCH Barbara: **Odkłamywany człowiek**. Fragm. Uzup. i komentarz Krzysztof Gaśiorowski. „Poezja” 1982 nr 9 s. 76—90.
- GRAUMAN Piotr: **Do siebie — od siebie**. „Akcent” 1981 nr 1 s. 113—117.
- GRELA Katarzyna: **Poetyckie znaki zodiaku**. „Poezja” 1973 nr 10 s. 92—98, il.
- GRELA Katarzyna: **Wszystko jest poezją**. „Radar” 1982 nr 14 s. 14—15, il.
- HAMILTON: **Jawa i sen**. „Kultura” 1979 nr 37 s. 16.
- JERZYŃNA Zbigniew: **Sted**. „Przegląd Tygodniowy” 1982 nr 21 s. 11.
- JURASZ Włodzimierz: **Głos z tamtego świata**. „Magazyn Kulturalny” 1981 nr 1 s. 10—12, il.
- KALISZEWSKI Wojciech: **Poemat o wielkiej wędrowce**. „Ład” 1983 nr 46 s. 6, il.
- KANIOWA Maria: **Historia pewnego przekładu**. „Literatura” 1974 nr 17 s. 15, 9, il.
- KŁAK Tadeusz: **Do Edwarda Stachury list prywatny**. „Kamena” 1960 nr 15/16 s. 8.
- KŁOSSOWICZ Jan: **Mity**. „Literatura” 1984 nr 3 s. 38.
- KOVÁCS ISTVÁN: **Krótka opowieść o tłumaczeniu „Siekierzady” Edwarda Stachury**. „Twórczość” 1987 nr 1 s. 137—138.
- KUCHARSKA Marta: **Kamera gotowa!** „Poezja” 1981 nr 8 s. 87—91, il.
- KUCHARSKA Marta: **Ty, co zboże powalasz żrale...** „Tygodnik Kulturalny” 1982 nr 21 s. 12, 15, il.
- KUNCEWICZ Piotr: **Agonia i nadzieja** (literatura polska 1918—1986). Cz. 177. Edward Stachura. „Przegląd Tygodniowy” 1987 nr 14 s. 13, il.
- LEBIODA Dariusz Tomasz: **Trzecie życie Stachury**. „Radar” 1985 nr 34 s. 16, il.
- LISOWSKI Jerzy: **List do Redakcji**. „Literatura na Świecie” 1974 nr 11 s. 344—379.
- ŁĄCZKOWSKI Zdzisław: **Nie tylko legenda**. „Kierunki” 1983 nr 20 s. 11.
- M.S.: **Poezja pozostała...** „Kierunki” 1979 nr 34 s. 9.
- MARX Jan: **Chlebak, kufel i gitara**. „Odrodzenie” 1986 nr 44 s. 10, il.
- MARX Jan: **Tramp i trubadur**. „Kultura” 1987
- Cz. 1. **Sensualna plazma**, nr 16 s. 10, il.
Cz. 2. **Sentymentalny sztafaż**, nr 17 s. 10, il.
Cz. 3. **Cierpienie, rozpacz i śmierć**, nr 18 s. 10, il.
- METRAK Krzysztof: **Mowa wygłoszona w Dniu Zaduszek 1979 roku**. W drugą rocznicę śmierci Edwarda Stachury. „Literatura” 1981 nr 30 s. 12, il.
- MOSZCZYŃSKI Andrzej: **Edward prawdziwy**. „Poezja” 1981 nr 8 s. 66—71, il.
- NIESIOBĘDZKI Wiesław: **Horyzontalna lokomotywa**. „Tygodnik Kulturalny” 1984 nr 31 s. 9.
- NIESIOBĘDZKI Wiesław: **Poker**. „Radar” 1983 nr 9 s. 19.
- NOWAK Andrzej: **Przystępowanie chłopca bezdomnego**. „Radar” 1982 nr 27 s. 7, 20.
- NOWICKI Krzysztof: **Umarli i żywi**. **Dziennik krytyczny**. „Fakty” 1980 nr 46 s. 8.

NOWICKI Krzysztof: **W ogrodzie świata. Pertraktacje.** „Tygodnik Kulturalny” 1969 nr 23 s. 4.

NYCZEK Tadeusz: **Życiodajny, śmiercionośny.** „Miesięcznik Literacki” 1980 nr 1 s. 59—64.

OSAJDA Joanna: **Myślenie o Stachurze.** „Przegląd Tygodniowy” 1982 nr 25 s. 15.

PASIECZNY Robert: **Matka.** „Fakty” 1983 nr 20 s. 7, il.

PASIECZNY Robert: **Umrzeć za życia.** „Tygodnik Kulturalny” 1985 nr 3 s. 7, il.

PASIECZNY Robert: **Życiopisanie Edwarda Stachury.** „Tu i Teraz” 1983 nr 37 s. 11, il.

PAŹNIEWSKI Włodzimierz: **Krajobrazy artysty.** „Twórczość” 1981 nr 4 s. 156—157.

PIESZCZACHOWICZ Jan: **Łagodny buntownik.** „Literatura” 1987 nr 4 s. 52—56.

POGONOWSKI Wojciech: **Co to znaczy być poetą?** „Radar” 1982 nr 14 s. 12—13, il.

POGONOWSKI Wojciech: **Edward Stachura.** „Kultura” 1980 nr 30 s. 6, il.

POGONOWSKI Wojciech: **Fascynacja Stachurą.** „Poezja” 1981 nr 8 s. 104—109

ROSZEWSKI Wojciech. **Wszystko jest poezją? Żywioty.** „Fakty” 1976 nr 3 s. 7.

RÓŻAŃSKI Jacek: **Stachuriada trwa.** Rozm. przep. Andrzej Haegenbarth. „Nurt” 1986 nr 7 s. 38—39, il.

RUTKOWSKI Krzysztof: **Co to jest „poezja” czynna?** „Poezja” 1981 nr 8 s. 48—64.

RUTKOWSKI Krzysztof: **Czas, świat i rzeczywistość w całej jaskrawości.** „Miesięcznik Literacki” 1978 nr 2 s. 39—48.

RUTKOWSKI Krzysztof: **Edward Stachura — próba rozmówianej biografii.** „Miesięcznik Literacki” 1981 nr 2 s. 51—58.

RUTKOWSKI Krzysztof: **Inny język.** „Literatura” 1980 nr 30 s. 9, il.

RUTKOWSKI Krzysztof: **Podróż do źródeł straconego czasu.** „Literatura” 1976 nr 28 s. 3, il.

RUTKOWSKI Krzysztof: **Poeta jak nikt.** „Literatura” 1979 nr 40 s. 7, il.

RUTKOWSKI Krzysztof: **Projekt Stachury i cień Towiańskiego.** „Nowy Wyraz” 1980 nr 1 s. 79—85.

RUTKOWSKI Krzysztof: **Zeszyty podziemne.** „Poezja” 1981 nr 8 s. 42—43, il.

SIATECKI Alfred: **„Siekierzada” albo kotlańska zima Stachury, Czopika i sławnej dentystki Majki Nowak.** „Twórczość” 1982 nr 3 s. 136—141.

SIATECKI Alfred: **„Siekierzada” albo zima Stachury w Kotli.** „Nadodrże” 1981 nr 25/26 s. 7, il.

SZCZEPANIAK Czesław Mirosław: **Na hurra Stachura!** „Tygodnik Kulturalny” 1983 nr 24 s. 16.

SZCZEPANIAK Czesław Mirosław: **Po-
stscriptum.** [Na marginesie listów Stachury do Milczewskiego-Bruno]. „Okolice” 1982 nr 1/2 s. 23—24.

SZCZEPANIAK Czesław Mirosław: **Ziarna poezji.** „Tygodnik Kulturalny” 1983 nr 3 s. 4.

TRZISZKA Zygmunt: **Bóg Stachury.** „Miesięcznik Literacki” 1983 nr 11/12 s. 57—63.

TRZISZKA Zygmunt: **Droga do „Siekierzady”.** „Poezja” 1981 nr 8 s. 78—86, il.

TRZISZKA Zygmunt: **Edwarda Stachury zmagania z samym sobą** (Próba psychografii). „Miesięcznik Literacki” 1983 nr 7 s. 30—38.

TRZISZKA Zygmunt: **Gwajtowne zamknięcie dzieła otwartego?** „Tygodnik Kulturalny” 1983 nr 22 s. 3, 15, il.

TRZISZKA Zygmunt: **Uciszał serce pieśniami.** „Tygodnik Kulturalny” 1984 nr 31 s. 9, 11, il.

URBAŃSKI Andrzej: **Kilka słów o doskonałości.** „Nowy Wyraz” 1980 nr 1 s. 75—78.

WOŁEK Jan: **Życiopisanie.** O twórczości Edwarda Stachury. „Tak i Nie” 1983 nr 12 s. 6, il.

WÓJCIK Ryszard: **Sted.** „Tygodnik Polski” 1984 nr 13 s. 8, il.

WRÓBLEWSKI Bogusław: **Legends i mody.** „Polityka” 1983 nr 47 s. 9, il.

ZAWIŚLIŃSKI Stanisław: **Pisarz „zmitologizowany”.** Dlaczego Stachura stał się legendą? „Polityka” 1985 nr 33 s. 8, il.

Zdania o Stachurze. „Poezja” 1981 nr 8 s. 102—103.

ZIELIŃSKI Marek: **Edward Stachura.** Nekr. „Kultura” 1979 nr 31 s. 3, il.

ŻBIKOWSKI Zdzisław: **Stos.** „Radar” 1983 nr 44 s. 2—3, il.

ŻERNICKI Janusz: **Bruno i Sted.** „Poezja” 1981 nr 9 s. 23—35, il.

ZUROWSKI Andrzej: **Koniec wielkiej wody.** „Współczesność” 1970 nr 3 s. 3, il.

Piosenki. — Wwa : Lud. Spółdz. Wydawnicza, 1973

Rec.: Grela Katarzyna, *Tygodnik Kulturalny* 1973 nr 44 s. 4; Kurowicki Jan, *Poglądy* nr 23/22 s. 12.

Piosenki. — Olsztyn : Pojezierze, 1980

Rec.: Bratkowski Piotr, *Literatura* 1981 nr 9 s. 12.

Po ogrodzie niech hula szarańcza. — Poznań : Wydaw. Poznańskie, 1968

Rec.: Roszewski Wojciech, *Współczesność* 1969 nr 12 s. 10; Szary Ewa, *Poezja* nr 11 s. 91—93.

Poezja i proza. T. 1—5. — Wwa : Czytelnik, 1982

Rec.: Bugajski Leszek, *Życie Literackie* 1983 nr 14 s. 1, 11; Kleccel Marek, *Nowe Książki* nr 10 s. 14—16, il.; Pogonowski Wojciech, *Tygodnik Polski* nr 8 s. 12; Zadura Bohdan, *Twórczość* nr 6 s. 106—112; Zieliński Tadeusz Jerzy, *Nurt* nr 8 s. 27—29.

Poezje wybrane. — Wwa : LSW, 1980

Rec.: Wroczyński Tomasz, *Poezja* 1981 nr 9 s. 95—98.

Przystępuję do ciebie. — Wwa : Czytelnik, 1968

Rec.: Kłak Tadeusz, *Kamena* 1968 nr 14 s. 6; Orski Mieczysław, *Poezja* nr 10 s. 85—87; Kotlica Jacek, *Litery* 1969 nr 3 s. 34—35; Pieszczachowicz Jan, *Twórczość* nr 1 s. 112—115; Eysymont-Zdanowicz Ewa, *Poezja* 1975 nr 3 s. 79—81.

Siekierzada albo Zima leśnych ludzi. — Wwa : Czytelnik, 1971

Rec.: Bereza Henryk, *Tygodnik Kulturalny* 1972 nr 26 s. 6; Borycki Andrzej, *Pomorze* nr 6 s. 11; Buchowski Marian, *Opole* nr 3 s. 28; Dąbrowski Mieczysław, *Nowy Wyraz* nr 4 s. 133—136; Kulwieć Kamil, *Życie i Myśl* nr 5 s. 128—129; Nyczek Tadeusz, *Miesięcznik Literacki* nr 7 s. 126—128; Ożóg Jan Bolesław, *Życie Literackie* nr 11 s. 12, il.; Pluta Jan, *Kultura* nr 22 s. 9; Sadowski Waclaw, *Polish Literature* nr 2 s. 26—27, il. (tekst również w jęz. fr.), tenże *Polskaja Litieratura* nr 3 s. 14—15, il.; Siekierski Stanisław, *Nowe Książki* nr 3 s. 13—15, il.; Wegner Jacek, *Literatura* nr 1 s. 4, il.; Zadura Bohdan, *Twórczość* nr 11 s. 108—109.

Wyd. 2. — Wwa : Czytelnik. 1975

Rec.: Haegenbarth Andrzej, *Nadodrze* 1976 nr 11 s. 9—10.

Się. — Wwa : Lud. Spółdz. Wydawnicza, 1977

Rec.: Halkiewicz-Sojak Grażyna, *Literatura* 1978 nr 25 s. 12, il.; Karkowski Czesław, *Odra* nr 12 s. 99—100; Kubasik Maria, *Nurt* nr 6 s. 26—27; Neuberg Jan, *Opole* nr 12 s. 26—27, il.; Sołtyś Marek,

Cała jaskrawość. — Wwa : Czytelnik, 1969

Rec.: Przyboś Julian, *Życie Warszawy* 1969 nr 308 s. 3; Bereza Henryk, *Twórczość* 1970 nr 5 s. 104—106; Borycki Andrzej, *Pomorze* nr 6 s. 13; Darbeński Paweł, *Tygodnik Kulturalny* nr 16 s. 4; Graff Piotr, *Miesięcznik Literacki* nr 4 s. 142—143; Łukasiewicz Jacek, *Tygodnik Powszechny* nr 13 s. 6; Marszałek Rafał, *Nowe Książki* nr 1 s. 6—8, il., tenże *Polish Literature* nr 4 s. 17—19, il. (tekst również w jęz. fr.).

Dużo ognia. — Wwa : Iskry, 1963

Rec.: Kłak Tadeusz, *Kamena* 1963 nr 12 s. 8; Mętrak Krzysztof, *Współczesność* nr 17 s. 6; Szymański Wiesław, *Tygodnik Powszechny* nr 22 s. 8; Trznadel Jacek, *Twórczość* nr 9 s. 64—65.

Dużo ognia i tak dalej. — Poznań : Wydaw. Poznańskie, 1978

Rec.: Myszkowski Arkadiusz, *Trybuna Ludu* 1978 nr 212 s. 8, il.; Komendant Tadeusz, *Twórczość* 1979 nr 2 s. 119—122.

Fabula rasa. — Wwa, 1978

Rec.: Bereza Henryk, *Twórczość* 1978 nr 5 s. 163—165.

Fabula rasa (rzecz o egoizmie). — Olsztyn : Pojezierze, 1979

Rec.: Nowicki Krzysztof, *Fakty* 1979 nr 38 s. 7; Zaworska Helena, *Twórczość* 1980 nr 1 s. 110—113.

Falując na wietrze : opowiadania. — Wwa : Czytelnik, 1966

Rec.: Burek Tomasz, *Twórczość* 1966 nr 11 s. 120—124; Lewandowski Tomasz, *Nurt* nr 9 s. 54—55; Mętrak Krzysztof, *Współczesność* nr 15 s. 10; Nowicki Krzysztof, *Tygodnik Kulturalny* nr 33 s. 4; Przyboś Julian, *Życie Warszawy* nr 182 s. 3; Skrzyposek Christian, *Kultura* nr 50 s. 8, il.; Zabicki Zbigniew, *Nowe Książki* nr 12 s. 711—713, il.; Tkaczuk Waclaw, *Więź* 1967 nr 4 s. 131—134.

Jeden dzień. — Wwa : Czytelnik, 1962

Rec.: Bereza Henryk, *Twórczość* 1963 nr 3 s. 119—121; Kłak Tadeusz, *Kamena* nr 12 s. 8; Łukasiewicz Jacek, *Odra* nr 5 s. 73—75; Mach Wilhelm, *Nowa Kultura* nr 14 s. 2; Mętrak Krzysztof, *Współczesność* nr 9 s. 5; Nowicki Krzysztof, *Pomorze* nr 7 s. 4; Vogler Henryk, *Życie Literackie* nr 10 s. 5; Zabicki Zbigniew, *Nowe Książki* nr 8 s. 416—418, il.

Opowiadania. — Wwa : Lud. Spółdz. Wydawnicza, 1977

Rec.: Bugajski Leszek, *Twórczość* 1978 nr 8 s. 124—126; Sołtyś Marek, *Nowe Książki* nr 9 s. 29—31, il.; Skiba Anita, *Punkt* 1979 nr 5 s. 149—152.

Nowe Książki nr 9 s. 23–31, il.; Urbański Andrzej, *Tygodnik Kulturalny* nr 28 s. 11; Wysocki Wojciech, *Miesięcznik Literacki* nr 9 s. 122–124; Bugajski Leszek, *Twórczość* 1979 nr 3 s. 116–118; Skiba Anita, *Punkt* nr 5 s. 149–152.

Wszystko jest poezją : opowieść-rzeka.
— Wwa : PIW, 1975

Rec.: Bugajski Leszek, *Twórczość* 1976 nr 6 s. 95–96; Ciemiński Ryszard, *Kultura* nr 5 s. 4–5; Herbst Lothar, *Nadodrze* nr 13 s. 9; Kusiba Marek, *Kontrasty* nr 9 s. 47; Maciąg Włodzimierz, *Nowe Książki* nr 2 s. 60–61, il.; Nowicki Krzysztof, *Fakty* nr 3 s. 6; Pysiak Krzysztof Konrad, *Nowy Wyraz* nr 3 s. 116–118; Rutkowski Krzysztof, *Literatura* nr 19 s. 12, tenże *Miesięcznik Literacki* nr 11 s. 126–127; Szulc Andrzej, *Polityka* nr 23 s. 14; Kubasik Maria, *Nurt* 1977 nr 2 s. 32–33.

Wybór wierszy. — Wwa : MAW, 1982

Rec.: Zadura Bohdan, *Akcent* 1984 nr 1 s. 129–131.

SAM O SOBIE

Pogodzić się ze światem. „*Twórczość*” 1980 nr 1 s. 66–91.

Wartość poezji. — Napiszę jeszcze tylko jedną książkę. Oprac. Krzysztof Rutkowski. „*Kultura*” 1980 nr 30 s. 6.

Życiorys. Oprac. S.S. „*Tygodnik Powszechny*” 1980 nr 23 s. 4.

LISTY

List.. [do Gail Dołżenko, wykładowcy w Alliance College]. Oprac. Marian Stępień. „*Zdanie*” 1983 nr 1 s. 31–32, il.

Listy... do Andrzeja Babińskiego. „*Radar*” 1982 nr 27 s. 6–7.

Listy... do Babińskiego. „*Radar*” 1984 nr 33 s. 8–9.

Listy... do Istvána Kovácsa. Oprac. I. Kovács. „*Akcent*” 1987 nr 1 s. 162–167.

Listy... do Janusza Żernickiego. „*Poezja*” 1981 nr 8 s. 72–77, il.

Listy i wiersze... do Mieczysława Czychowskiego. Oprac. M. Czychowski, Marta Kucharska. „*Poezja*” 1982 nr 9 s. 44–74.

Trzyście listów... do Bogusława Żurawskiego. „*Poezja*” 1981 nr 1 s. 46–51.

Z listów... do Ryszarda Milczewskiego-Bruno. „*Okolice*” 1982 nr 1/2 s. 25–31, il.

TEATR, FILM, PŁYTA, WYSTAWY

KONIC Paweł: **Stachura Różańskiego.** [Występy w Warszawie]. „*Teatr*” 1987 nr 5 s. 21.

KOZŁOWSKI Tadeusz M.: **Niezgoda na własne ja.** [Wystawa w Warszawie]. **Stachura** w Muzeum Literatury. „*Tygodnik Demokratyczny*” 1987 nr 25 s. 16, il.

MALINOWSKA Agnieszka: **Stachura odmitologizowany.** [Wystawa w Muzeum Literatury]. „*Kierunki*” 1987 nr 34 s. 11, il.

STACHURA Edward: **Miłość czyli życie, śmierć i zmartwychwstanie...** Teatr Kochanowskiego, Radom. Występy w Warszawie.

Rec. Kazmierczyk Barbara. *Odrodzenie* 1985 nr 1 s. 9.

STACHURA Edward: **Miłość czyli życie, śmierć i zmartwychwstanie zaśpiewane, wypłakane i w niebo wzięte przez...** Teatr Kochanowskiego, Radom.

Rec.: Olszewski Tadeusz, *Tygodnik Kulturalny* 1984 nr 52/53 s. 16.

SZAŁAGAN Alicja: **Stachura w drodze.** [Wystawa w warszawskim Muzeum Literatury]. „*Głos Nauczycielski*” 1987 nr 34 s. 6, il.

WODNICZAK Krzysztof: **Stedowe śpiewanie.** [Płyta „Piosenki”]. „*Okolice*” 1985 nr 11/12 s. 96–98, il.

Wszystko jest poezją. [Film telewizyjny].
Rec. M.D. Kamena 1983 nr 12 s. 7.

W POEZJI INNYCH

BABIŃSKI Andrzej: **Nad grobem Edwarda Stachury.** (fragm.) — **Gruszki z listu do Steda lato '71.** „*Radar*” 1982 nr 27 s. 6–7.

KOVÁCS István: **Sted. Ti. Jerzy Snoppek.** „*Poezja*” 1981 nr 8 s. 92–93; „*Akcent*” 1987 nr 1 s. 168–169.

KOZIK Jacek: **Pamięci Edwarda Stachury.** „*Przegląd Tygodniowy*” 1982 nr 8 s. 13.

NAWROCKI Aleksander: **Nie tylko o Stachurze.** „*Poezja*” 1985 nr 4 s. 77–80.

NIEMIRA Agnieszka: **P.S. do Stachury.** „*Radar*” 1983 nr 43 s. 13.

PODGÓRSKI Sławomir: **Wspomnienie o Stachurze.** „*Radar*” 1986 nr 19 s. 24.

RAKOWSKI Piotr: **Elegia dla Stachury.** „*Kierunki*” 1984 nr 41 s. 9.

SOKOŁOWSKI Jerzy Adam: **Siekierza-da elegia dla Stachury.** „*Kultura*” 1987 nr 32 s. 9.

SZATKOWSKI Jerzy: **Sen.** — **Piosenka dla Steda.** „*Rzeczywistość*” 1984 nr 47 s. 11.

WOŹNIAK Jerzy Lucjan: **Niezgoda na śmierć Edwarda Stachury.** „*Tygodnik Kulturalny*” 1983 nr 30 s. 6.

Oprac. TERESA SWINARSKA

Zdobyć uczniów dla książki... Propozycje „Poradnika Bibliotekarza”

Zestawienie bibliograficzne

Zestawienie pt. *Inspiracja czytelnictwa dzieci i młodzieży w bibliotece szkolnej* opracowano na zebranie samokształceniowe bibliotekarek szkół podstawowych Żoliborza i okolic, które odbyło się (listopad 1988) w Szkole Podstawowej nr 5 w Warszawie. Jest to wybór propozycji opublikowanych w „Poradniku Bibliotekarza” z lat 1980–1988 (do nr 7/8). Starano się wykazać materiał najcenniejszy pod względem wartości merytorycznych. Zrezygnowano z artykułów, w których omawiane są sposoby przeprowadzania lekcji bibliotecznych objętych programem przysposobienia czytelniczego, przedstawiono jedynie kilka najbardziej interesujących publikacji poświęconych lekcjom inspirującym czytelnictwo.

Opisy bibliograficzne uzupełniono adnotacjami wyjaśniającymi lub uzupełniającymi zbyt ogólnikowo sformułowane tytuły publikacji.

Konkursy, gry i zabawy literackie

1. BIAŁKOWSKA Barbara: **Przyjaciele naszego dzieciństwa, czyli lista bestsellerów czytelnichy dzieci i młodzieży.** 1980 nr 1 s. 10–12.

Omówienie trzech etapów konkursu, którego celem było poznanie ulubionych książek dziecięcych.

2. GIERYK Barbara, SIKORA Elżbieta, ARCHACKA Celina: **Uroczyste pasowanie na czytelnika w Gminnej Bibliotece Publicznej w Myszynie.** 1988 nr 1/2 s. 53–54.
M.i.n. quiz o bibliotece szkolnej.

3. JAROSZ Barbara: **Gry literackie w pracy bibliotek dziecięcych.** 1981 nr 1 s. 18–22.

Przykłady zabaw literackich.

4. JAROSZ Barbara: **Gry literackie w pracy bibliotek dziecięcych.** 1981 nr 3/4 s. 91–93.

Przykłady loteryjek.

5. JAWOR Grażyna: **Życie i twórczość Henryka Sienkiewicza** (konkurs czytelnichy). 1983 nr 4/5 s. 104–107.

6. LEWICKA Irena: **Konkurs czytelnichy „Książki przyteczne i ciekawe”.** 10 pytań — 10 odpowiedzi. 1984 nr 4/5 s. 131–132; nr 6 s. 158–159.

7. LEWICKA Irena: **Z polszczyzną za pan brat** (konkurs czytelnichy). 1987 nr 10/11 s. 30–31.

8. NOWACKA Anna: **Konkurs czytelnichy w bibliotece szkolnej — pomoc w realizacji programu nauczania.** 1988 nr 3 s. 15–18.

Scenariusze trzech konkursów: 1. Poznajemy życie starożytnych Greków, 2. Poznajemy życie zwierząt i ptaków, 3. Wyprawy polarne w książkach A. i Cz. Centkiewiczów.

9. PODNIESIŃSKA Barbara: **Spotkanie z baśnią.** Impreza dla klasy III. 1988 nr 3 s. 19.

Przykłady kilku konkursów błyskawicznych.

10. POLAKOWSKA Danuta: **Nazywam ciebie morze.** Konkurs czytelnichy. 1981 nr 7/8 s. 190–191.

11. SUSZEK Anna: **Byskawiczne konkursy dla dzieci.** 1984 nr 4 s. 21–22.

12. SZARPATOWSKA Maria, KORZESTAŃSKA Maria: **Życie i twórczość Jana Kochanowskiego.** 1982 nr 2/3 s. 61–62.

Konkurs wiedzy o Kochanowskim.

13. TELKOWSKA Wiesława: zob. lekcje biblioteczne poz. 62.

14. ZABŁOCKA Łucja: **Jak popularyzuję książkę radziecką.** 1980 nr 7/8 s. 158–159.

Przygotowanie i przebieg konkursu.

15. ZIELIŃSKA Danuta: **Zgaduj-zgadula dla klasy IV** (lektury szkolne). 1981 nr 5 s. 122–123.

Wystawy

16. ANDRES Maria, ZBROJA Danuta: **Wystawy jako formy współpracy biblioteki pedagogicznej ze szkołami.** 1980 nr 4 s. 83–86.

Omówienie wystaw: Zeromski ciągle żywy, Sienkiewicz dawniej i dzisiaj, W stulecie urodzin Janusza Korczaka.

17. CIESZKOWSKA Halina: **O kącik poezji w naszych czytelnichy.** 1980 nr 6 s. 138–141.

Propozycje wystawek wierszy związanych z różnymi okazjami.

18. FLASZA Jan: **Pisarze o książce.** Wystawa w Miejskiej Bibliotece Publicznej

im. Jana Wiktora w Bochni (V—VI 1980). 1980 nr 10 s. 231—234.

19. MAGNUSZEWSKA Ilona: **Jan Kochanowski** (scenariusz wystawy). 1981 nr 3/4 s. 82—91.

20. MAGNUSZEWSKA Ilona: **Orientacja zawodowa** (scenariusz wystawy tematycznej). 1983 nr 9 s. 225—227.

21. PODNIESIŃSKA Barbara: **Kobieta w literaturze** (scenariusz wystawy). 1987 nr 10/11 s. 25—29.

22. RYBAKIEWICZ Wanda: **Profilaktyczne działania bibliotekarza zapobiegające niszczeniu zbiorów**. 1980 nr 3 s. 71—73.

M.in. omówienie wystawy „Historia książki”.

23. ZIELIŃSKA E.: **Szanuj mowę twą ojczyście** (scenariusz wystawy książek o języku). 1987 nr 7/8 s. 32—34.

Imprezy czytelnicze

Ogólne

24. BADOWSKA Maria: **Rocznica września 1939**. Scenariusz imprezy. 1983 nr 7/8 s. 183—186.

Wykorzystano m.in. wiersze Broniewskiego, Dobrowolskiego, Gałczyńskiego, Jastruna.

25. BANDYN Lucyna: **Edward Stachura** (scenariusz imprezy literackiej). 1984 nr 7/9 s. 227—232.

26. CHRAMEGA Regina, PANEK Eugenia: **Sąd nad książką** (scenariusz widowiska publicystycznego). 1981 nr 2 s. 32—39, fot.

Scenariusz imprezy zorganizowanej z okazji Dni Kultury, Oświaty, Książki i Prasy.

27. JACHIMCZAK Barbara: **I żebyś był jak ja szczęśliwy...** Montaż utworów Jarosława Iwaszkiewicza. 1985 nr 6 s. 184—188.

Scenariusz imprezy bibliotecznej.

28. JACHIMCZAK Barbara: **Żegaj nam, szkoło**. Montaż poetycko-muzyczny dla klasy VIII. 1986 nr 4 s. 25—28.

Scenariusz imprezy z wykorzystaniem wierszy współczesnych poetów.

29. ŻORAWSKA Zofia: **Najwięksi dramatopisarze polscy** (scenariusz imprezy na Międzynarodowy Dzień Teatru). 1981 nr 2 s. 47—51.

Wieczory

30. CIESZKOWSKA Halina: **O kącik poezji w naszych czytelniach**. 1980 nr 6 s. 138—141.

M.in. scenariusz wieczoru literackiego poświęconego Janowi Kochanowskiemu.

31. JAWOR Grażyna: **Montaż literacko-muzyczny**. 1981 nr 7/8 s. 192

Sprawozdanie z wieczornic poświęconych Janowi Kochanowskiemu i Konstantemu I. Gałczyńskiemu.

32. JAWOR Grażyna: **Leopold Staff** (scenariusz wieczornicy). 1983 nr 1/2 s. 25—29.

33. KARCZEWSKA Renata: **Wieczór literacki poświęcony Marii Kownackiej**. 1981 nr 2 s. 42—43.

34. KOSAKOWSKA Anna, ZALEWSKA Beata: **Sobie śpiewam a Muzom**. Wieczór literacki poświęcony Janowi Kochanowskiemu w 450 rocznicę urodzin poety. 1980 nr 7/8 s. 168—173.

35. KOZIOŁ Irena: **Wieczór poezji Czesława Miłosza**. 1981 nr 9 s. 211—214.

36. KULIK Maria: **Opowiadanie baśni w bibliotekach publicznych dla dzieci**. 1980 nr 6 s. 142.

Omówienie sposobu organizowania wieczornych spotkań dzieci z najpiękniejszymi baśniami świata.

37. MAJOREK T.: **Jan Kochanowski** — scenariusz wieczornicy. 1981 nr 7/8 s. 186—190.

38. NIEDZIELA Stanisława: **Baśnie i legendy niemieckie**. Baśnie z różnych stron świata. 1987 nr 10/11 s. 32.

Czytanie baśni braci Grimm.

39. NIEDZIELA Stanisława: **Wieczór baśni włoskich**. Baśnie z różnych stron świata. 1986 nr 1 s. 23.

40. NIEDZIELA Stanisława: **Wieczór baśni francuskich**. Baśnie z różnych stron świata. 1986 nr 4 s. 21.

41. NIEDZIELA Stanisława: **Wieczór baśni wschodnich**. Baśnie z różnych stron świata. 1986 nr 9 s. 9.

42. NIEDZIELA Stanisława: **Wieczór baśni narodów Związku Radzieckiego**. 1986 nr 5 s. 23.

43. NIEDZIELA Stanisława: **Z baśnią przez świat**, 1985 nr 7/8 s. 216—217.

Wieczór poświęcony baśniom polskim.

44. PIOTROWSKA Wacława: **Julian Tuwim**. Wieczór literacki dla młodzieży (kl. VI—VII). 1981 nr 9 s. 214—218.

45. SZARPATOWSKA Maria, KORZE-STAŃSKA Maria: **Jan Kochanowski. Wieczór poezji**. 1982 nr 5 s. 113—118.

46. WERESZCZYŃSKA Danuta: **... Tobie gram, najpiękniejsze z urojonych miast...** (materiały do wieczoru literacko-muzycznego). 1982 nr 4 s. 82—89.

Scenariusz imprezy poświęconej rocznicy wywolenia Warszawy.

47. JACHIMCZAK Barbara: **Kto miłuje księgi...** montaż utworów poświęconych książce. 1984 nr 7/8 s. 219—223.

48. JAKUSZEWSKA Aleksandra: **Maria Konopnicka — pisarka oddana dzieciom** (konspekt apelu). 1982 nr 6 s. 146—148.

49. MOSKALSKA Grażyna: **Rola i znaczenie biblioteki szkolnej** (apel dla szkół podstawowych). 1984 nr 3 s. 83—85.

50. NOWAKOWSKA Jadwiga: **Propagowanie książek i czytelnictwa na apelach szkolnych**. 1981 nr 2 s. 39—41.

Scenariusz dwu apeli — dla dzieci młodszych oraz dla dzieci starszych.

51. PODNIESIŃSKA Barbara: **Dzień Matki**. Scenariusz apelu. 1988 nr 4 s. 34—36.

W scenariuszu wykorzystano wiersze poetów współczesnych.

52. PÓLTORAK Wanda: **Apel — Dni Oświaty, Książki i Prasy**. 1986 nr 2 s. 22—24.

Inscenizacje

53. MACIEJEK Alicja: **Jan Brzechwa — poeta dziecięcej radości** (scenariusz poranku literackiego). 1988 nr 6 s. 21—23.

M.in. inscenizacja bajki o Czerwonym Kapurku.

54. PACUSZKA Jadwiga: **Las**. Inscenizacja w teatrze lalek. 1985 nr 4 s. 117—121.

Do wykorzystania z okazji Dni Oświaty, Książki i Prasy.

Lekcje biblioteczne

55. HŁADASZ Józef: **Popularyzujemy książkę w bibliotece**. Doświadczenia i uwagi. 1985 nr 6 s. 170—171.

Konspekt lekcji: Co warto przeczytać, obejrzeć, posłuchać.

56. LABUDA Krystyna: **Poszanowanie książek**. Higiena czytania. Lekcja biblioteczna dla klas V—VI. 1985 nr 6 s. 181—182.

57. MIODEK Teresa: **Polskie literackie nagrody Nobla**. Lekcja biblioteczna. 1987 nr 6 s. 29.

58. OSTAS Urszula, PARYSZ Janina:

Lekcje biblioteczne dla uczniów w bibliotece pedagogicznej. 1984 nr 4/5 s. 125—127.

Lekcja poświęcona poszukiwaniu książek o życiu i twórczości Jana Kochanowskiego.

59. SIENKIEWICZ Elżbieta: **Ilustrowany katalog książek popularnonaukowych**. Lekcja biblioteczna dla klasy III. 1984 nr 11/12 s. 328—329.

60. SZARPATOWSKA Maria: **Lekcja z krzyżówką**. 1983 nr 6 s. 140—141.

Lekcja tematyczna związana z Dniami Oświaty, Kultury, Książki i Prasy — wykorzystanie lektur klasy IV.

61. TELKOWSKA Wiesława: **Sprawdzian jakości czytelnictwa uczniów klasy V**. 1981 nr 7/8 s. 184—186.

Lekcja przeprowadzona w formie zgadują-zgaduli, propagująca czytelnictwo lektur.

62. WROTNICKA Maria: **Jan Kochanowski poeta renesansu** (lekcja biblioteczna). 1980 nr 7/8 s. 173—175.

Ponadto zob. poz. 2, 7, 38—43.

Wycieczki

63. HŁADASZ Józef: **W nowoczesnej drukarni**. 1986 nr 5 s. 20—21.

64. KWIATKIEWICZ Urszula: **Serdeczne kontakty**. 1980 nr 4 s. 89—91.

M.in. o organizacji i przebiegu wycieczek aktywno bibliotecznych do Biblioteki „Ossoli-num”.

65. RYBAKIEWICZ Wanda: **Profilaktyczne działania bibliotekarza zapobiegające niszczeniu zbiorów**. 1980 nr 3 s. 71—73.

M.in. o wycieczce do Warszawskiej Drukarni Akcydensowej.

Ankiety czytelnicze

66. BIEL Barbara: **Zainteresowania czytelnicze uczniów klas V—VIII Szkoły Podstawowej nr 1 w Brzesku — 1984 r**. 1985 nr 5 s. 143—146.

Omówienie i wzór ankiety.

67. BRUDNICKA Alina: **Lektury szkolne z zakresu literatury w świetle opinii i ocen uczniów szkół podstawowych**. 1980 nr 7/8 s. 153—159.

Omówienie ankiety przeprowadzonej wśród uczniów klas V—VIII w dziesięciu szkołach podstawowych Krakowa.

WANDA PASZKOWSKA

AGNIESZKA WIKŁO

Nawiązując do artykułu Anny Kwiatkowskiej *Kartoteki — aparat pomocniczy gromadzenia zbiorów**, przedstawiam kartotekę, która może wzbogacić warsztat informacyjny bibliotek różnych typów.

Jest to prowadzona w Filii Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Skarżysku-Kamiennej kartoteka rocznic spełniająca rolę informatora o aktualnych rocznicach literackich i historycznych. Umieszczane są w niej nazwiska pisarzy, pedagogów, twórców kultury, a także informacje o ważniejszych faktach z dziejów naszego narodu.

Przydatność takiej kartoteki w placówkach oświatowych sprawdza się przede wszystkim na początku roku szkolnego, gdy sporządza się plany pracy, ustala terminy apeli, wieczornic, wystaw itp.

Układ kartoteki jest bardzo prosty i przejrzysty.

Sporządzamy dziesięć kart rozdzielczych głównych z liczbami od „0” do „9”. W obrębie każdego powstałego w ten sposób działu znajduje się dwanaście rozdzia-

czy odpowiadających nazwom kolejnych miesięcy.

Karty włączane do kartoteki są dwójakiego rodzaju:

- osobowe
- dotyczące wydarzeń historycznych

Karta z hasłem osobowym

Toiśtoj Lew

ur. 1828 — 9 września
zm. 1910 — 20 listopada
pisarz rosyjski

Hasłem na karcie jest nazwisko i imię. Bardzo ważnymi elementami są dokładne daty urodzenia i śmierci, gdyż stanowią one podstawę szeregowania kart w kartotece. Wskazana jest też informacja bliżej przedstawiająca daną postać. Kartę taką piszemy w dwu egzemplarzach.

Karta z notatką o fakcie historycznym

1918 — 11 listopada
Odzyskanie niepodległości
przez Polskę.

Hasłem na karcie jest w miarę możliwości dokładna data wydarzenia historycznego. Pod nią umieszczamy informację, czego ta data dotyczy. Kartę piszemy w jednym egzemplarzu. Na odwrocie obydwu rodzajów kart możemy zanotować źródła, w których znajdziemy informacje na dany temat.

Przy szeregowaniu kart w kartotece bierze się pod uwagę najważniejsze w tym przypadku elementy:

- ostatnią liczbę roku,
- miesiąc.

Na przykład ostatnią liczbą roku urodzenia Lwa Toiśtoja jest 8. (9 września 1828), a miesiącem wrzesień. Jedną kartę włączymy więc do działu z liczbą „8” w miejscu przeznaczonym dla września, drugą do działu „0”, rozdzielnik „listopad”, gdyż 0 jest ostatnią liczbą roku, a listopad miesiącem śmierci pisarza (20 listopada 1910).

Gdy na karcie brak drugiego elementu daty, tzn. miesiąca, kartę umieszczamy za głównym rozdzielnikiem liczbowym, lecz przed rozdzielnikami z nazwami miesięcy. W obrębie miesiąca karty z hasłem osobowym szeregujemy w kolejności alfabetycznej, karty z opisem wydarzenia historycznego włączamy przed ciągiem kart osobo-

* „Poradnik Bibliotekarza” 1987 nr 12 s. 29-30.

Kartoteka rocznic stanowi nieocenioną pomoc przy planowaniu różnych imprez kulturalno-oświatowych. Korzystanie z niej jest bardzo proste, a jednocześnie ogromnie oszczędzające czas. Na przykład w sytuacji gdy interesują nas rocznice przypadające na styczeń 1990 r., wystarczy sięgnąć po karty umieszczone za rozdzielaczami „0” „styczeń”.

Zaletą kartoteki jest również to, iż może być wykorzystywana przez dziesiątki lat, pod warunkiem, że się ją na bieżąco uzupełnia. Ponadto udziela ona niekiedy informacji dokładniejszych niż drukowa-

ne informatory, gdyż jest systematycznie aktualizowana na podstawie informacji (np. o śmierci pisarza) zamieszczanych w prasie.

Publikacje, które można wykorzystać przy tworzeniu kartoteki:

KURKIEWICZ Władysław, TATOMIR Adam, ZURAWSKI Wiesław: *Tysiąc lat dziejów Polski*. Kalendarium. Warszawa 1980.

Literatura polska. Przewodnik encyklopedyczny. T. 1-2. Warszawa 1985.

Mały słownik pisarzy świata. Warszawa 1972.

Okoń Wincenty: *Słownik pedagogiczny*. Warszawa 1987.

Odpowiedzi redakcji

DODATEK ZA ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA OBCEGO

Pracuję w bibliotece, otrzymuję 500 zł dodatku za znajomość języka obcego. Czy kierownictwo biblioteki ma prawo zlecić mi w ramach pracy tłumaczenie artykułów na sesje naukowe, materiałów do publikacji w wydawnictwach, instrukcji obsługi urządzeń itp.? Czy może mnie od tych obowiązków uwolnić rezygnacja z pobierania dodatku?

Decydujące znaczenie w sygnalizowanej przez Panią sprawie ma zakres czynności (obowiązków) zaproponowany Pani przez przełożonych i przez Panią podpisany. Jeśli w zakresie tym nie ma prac w postaci tłumaczeń, nie powinna Pani wykonywać ich w ramach umowy o pracę, lecz na podstawie dodatkowo zawartych umów cywilno-prawnych, takich jak umowa o dzieło czy umowa zlecenie. Sam fakt pobierania dodatku za znajomość języka obcego nie stanowi w tej sprawie argumentu. Ze względu na charakter zleczanych Pani prac oraz na ich intensywność pracodawca nie powinien nalegać na ich wykonywanie w ramach umowy o pracę. Byłoby co innego, gdyby z Panią zawarł umowę o pracę w charakterze tłumacza. Jak rozumiemy, pracuje Pani jako bibliotekarka, zatem wystarczające do udokumentowania potrzeby wykorzystywania znajomości języka obcego dla celów służbowych jest posługiwanie się nim w

pracach bibliotekarskich (typowych, takich jak opis, ewidencjonowanie itp.). J. B.

Gdzie znajdę aktualne normy ewidencjonowania czasopism w księdze inwentarzowej?

Nie ma ogólnie obowiązujących norm ewidencjonowania czasopism w księdze inwentarzowej, gdy chodzi o normy czynnościowe. J.B.

PRACA W GODZINACH NADLICZBOWYCH

Czy pracownicy bibliotek publicznych mogą otrzymywać wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych? Jakie przepisy regulują tę sprawę?

Sprawę pracy w godzinach nadliczbowych reguluje Kodeks pracy — Rozdz. III Praca w godzinach nadliczbowych. Przewiduje on jej możliwość w przypadku „szczególnych potrzeb zakładu pracy (art. 133) oraz określa wysokość dodatku poza normalnym wynagrodzeniem:

- 50% wynagrodzenia wynikającego z osobistego zaszeregowania pracownika — za pracę w dwóch pierwszych godzinach nadliczbowych,
- 100% tego wynagrodzenia za pracę w dalszych godzinach nadliczbowych oraz w przypadających w nocy lub w niedzielę i święta.

Zasady te nie obejmują pracy w dni świąteczne (i niedziele), gdy pracownik użył inny dzień w tygodniu wolny od pracy (art. 134).

Pracownicy zajmujący stanowiska kierownicze i inne samodzielne mogą być zatrudniani w razie konieczności poza normalnymi godzinami pracy bez prawa do oddzielnego wynagrodzenia (art. 135).

Gorzowska Biblioteka Wojewódzka w nowej siedzibie

Siedzibą tą jest usytuowana w centrum miasta, odrestaurowana z wielką starannością willa z początku XX wieku, nosząca pewne cechy zabytku — efektowna klatka schodowa, przestronny hall z kominem i witrażem, na parterze pomieszczenia z drewnianymi stropami i kafłowym piecem. Przystosowując wnętrza do potrzeb Biblioteki starano się utrzymać styl — wyposażono je w specjalnie zaprojektowane meble, odtworzono odkryte podczas remontu malowidła ścienne, uzupełniono wiele stylowych detali.

Z oficjalnym otwarciem obiektu (10 października 1988 r.) odsłonięta została przy wejściu do Biblioteki tablica pamiątkowa poświęcona cygańskiej poetce, Bronisławie Wajs-Papuszy, związanej z Gorzowem w latach 1955—1987.

Podczas uroczystości, w której uczestniczyli przedstawiciele władz politycznych i administracyjnych województwa, najbardziej zasłużonym pracownikom Biblioteki oraz wykonawcom zaangażowanym przy remoncie wręczono nagrody, odznaczenia, listy gratulacyjne. Otwarcia towarzyszyła wystawa regionalistów, materiałów dźwiękowych, fotogramów obrazujących przebieg prac remontowych.

Opracowano też okazjonalne wydawnictwo m.in. z kroniką ponad 40-letniej działalności bibliotek publicznych w Gorzowie oraz z informacją o dziejach willi, o zbiorach i rozmieszczeniu poszczególnych działów. Wydano nowy ekslibris.

LUCYNA KOTECKA

WŁODZIMIERZ GORISZOWSKI
Biblioteka szkolna jako instytucja
systemu oświaty i wychowania
Warszawa : Instytut Kształcenia
Nauczycieli, 1988
500 egz, 186 s.

Autor na podstawie badań przeprowadzonych w l. 1982—1984 ukazuje sytuację bibliotek szkolnych w kontekście stojących przed nimi zadań oraz ich udział w procesie dydaktyczno-wychowawczym — funkcje biblioteki w systemie szkolnym, stosowane przez nią formy pracy oraz pożądane kierunki działania, w tym przy-

gotowywanie młodzieży do korzystania z innych sieci bibliotecznych, organizowanie imprez czytelniczych, szeroko pojęte poporadnictwo. O nowoczesności w bibliotekach szkolnych rozstrzyga według autora przede wszystkim poziom usług świadczonych przez nie w ramach służby informacyjnej.

Przedstawiona w liczbach i wskaźnikach diagnoza jest raczej pesymistyczna — ogólnie niezadowolająca sytuacja lokalowa, niedostateczne zaopatrzenie w książki, nie najlepszy stan kadry. Autor przy tym stwierdza, że większość bibliotekarzy preferuje w swej pracy czynności techniczne, a nie działalność pedagogiczną. Wiele do życzenia pozostawia czytelnictwo uczniów, zwłaszcza że im klasa starsza, tym faktyczny zasięg oddziaływania biblioteki jest mniejszy (np. w klasach VI—VIII — zaledwie około 50%).

Optymistycznie wygląda natomiast zarysowany model biblioteki przyszłości z wypożyczalnią, dużą czytelnią, salą wystaw, magazynem, gabinetem opracowania zbiorów. Czy będzie on możliwy do zrealizowania w naszych warunkach, pokaże zapewne wiek XXI.

PIOTR KOWOLIK

JERZY BEDNARZ

Prawo biblioteczne

ZNIŻKI PRZY PRZEJAZDACH KOLEJOWYCH

Rzadko się zdarza, by spory na temat uprawnień pracowniczych bibliotekarzy rozstrzygane były przez sądy. Jednakże jedna z takich spraw dotarła nawet do Sądu Najwyższego, który na posiedzeniu dnia 14 kwietnia 1988 r. rozpatrzył zagadnienie prawne przekazane mu przez Sąd Wojewódzki w Koszalinie. Sąd ten zapytał: „Czy przepis § 10 ust. 1 uchwały nr 158 Rady Ministrów z dnia 14 października 1985 r. w sprawie określenia wysokości stawek wynagrodzenia zasadniczego oraz wysokości, rodzajów i zasad przyznawania dodatków do wynagrodzenia pracowników upowszechniania kultury („Monitor Polski” nr 36, poz. 240) stosuje się także

do tych pracowników upowszechniania kultury, wymienionych w tym przepisie, którzy przeszli na emeryturę przed wejściem w życie przytoczonej wyżej uchwały?”.

Sąd Najwyższy na to pytanie udzielił następującej odpowiedzi:

„Przepis § 10 ust. 1 uchwały nr 158 Rady Ministrów z dnia 14 października 1985 r. w sprawie określenia wysokości stawek wynagrodzenia zasadniczego oraz wysokości, rodzajów i zasad przyznawania dodatków do wynagrodzenia pracowników upowszechniania kultury („Monitor Polski” nr 36, poz. 240) nie stosuje się do pracowników upowszechniania kultury, wymienionych w § 1 tej uchwały, którzy przeszli na emeryturę przed wejściem jej w życie”.

Należy w tym miejscu dodatkowo wyjaśnić, że omawiana uchwała weszła w życie z dniem ogłoszenia, z mocą od 1 września 1985 r., i data ta stosownie do orzeczenia Sądu Najwyższego jest datą graniczną przesądzającą o uprawnieniu emerytów do korzystania ze zniżek taryfowych przy przejazdach kolejami. Zasada ta dotyczy również pracowników administracji i obsługi zatrudnionych na podstawie uchwały nr 159 Rady Ministrów.

SYLWETKI BIBLIOTEKARZY

Maria Gawarecka czyli powołanie bibliotekarza

W klimacie uwagi dla moralnego i intelektualnego statusu bibliotekarza — temat wchodzi na wokandę aktualności naszego środowiska — nie mogą zostać pominięte przykłady ludzi, którzy swymi postawami dowiedli wiązania z tym zawodem wymagań wysokich. Do nich należy Maria Gawarecka, zmarła 19 lutego 1986 r., wicedyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie; tak więc okoliczność wspomnienia pośmiertnego w drugą rocznicę zgonu nakazuje przedstawić jej dokonania i pasje w charakterze niejako testamentu.

Pasje, bo Maria Gawarecka bibliotekarstwo traktowała nie jak zawód będący źródłem zarobku, ale jak powołanie, za-

interesowanie, inklinację człowieka służącego możliwości duchowego rozwoju innych ludzi. Że za narzędzie takiego oddziaływania obrała książkę, wynikło z tradycji rodzinnej, w której zadrukowane kartki w okładkach uzyskiwały charakter przedmiotów codziennego użytku. Ojciec,

Mieczysław Pożaryski, był profesorem i dziekanem Politechniki Warszawskiej, matka, Wanda, była nauczycielką, ciotka, Maria Grzegorzewska — dyrektorem Państwowego Instytutu Pedagogiki Specjalnej i Państwowego Instytutu Nauczycielskiego.

Maria Gawarecka uczęszczała do gimnazjum Anny Jakubowskiej w Moskwie (lata pierwszej wojny światowej), potem, po powrocie do kraju — do Państwowego Gimnazjum im. Marii Konopnickiej w Warszawie. Studia w zakresie historii, zakończone w r. 1931 uzyskaniem stopnia magistra, odbyła na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Warszawskiego. Wyjeżdżała do Włoch (1931—1932) i Budapesztu (1937), co wiązało się z podjęciem pracy doktorskiej u profesora Marcellego Handelsmana.

W *curriculum vitae* Marii Gawareckiej znajdują się jeszcze: praca w Dziale Oświatowym Muzeum Narodowego, lata wojenne spędzone w Warszawie, ucieczka z obozu w Pruszkowie, w którym znalazła się po upadku powstania warszawskiego; po wyzwoleniu — kierowanie Centralą Bibliotek Ruchomych dla powiatu lubelskiego, praca w kuratorium szkolnym, stanowisko dyrektora Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej objęte w r. 1951, następnie wicedyrektora Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej (1955).

Jednakże misja inspirowania czytelnictwa nie mogła wyczerpać się samym, choćby najaktywniejszym spełnianiem funkcji administracyjnych. Wyjść poza biuro, poza system instytucjonalnego pośrednictwa między czytelnikiem a książką, próbować form działania nie objętych jeszcze stosowaną w zawodzie praktyką — to było nieustannym bódcem odczuwanej „bibliotekarski niedosyt” Marii Gawareckiej. To także kazało nie spożytkowaną przez czynności zawodowe nadwyżkę jej energii przerzucić na teren społeczny, towarzyski, a nawet — nie będzie dowolnością takie stwierdzenie — amatorski. W latach 1953—1955 Maria Gawarecka działała jako sekretarz Wojewódzkiej Rady Czytelnictwa i Książki, w r. 1954 została przewodniczącą Zarządu Okręgu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, była naczelnym redaktorem „Bibliotekarza Lubelskiego”, wchodziła w skład komitetów redakcyjnych „Informatora Bibliotekarza” oraz miesięcznika „Bibliotekarz”. W r. 1972 Krajowy Zjazd Delegatów Stowarzyszenia nadał jej tytuł członka honorowego SBP.

A bibliofilstwo, owe „białe kruki” i „słoneczniki”, „Papiery czerpane” traktowane jak papierek lakmusowy czytelniczego gustu, który oby był wysublimowany, owo kiperstwo książki... W zarządzie Lubelskiego Towarzystwa Miłośników Książki Maria Gawarecka pełniła wiele funkcji,

była poruszającym (czytaj: niespokojnym) duchem, *spiritus movens* różnych, tradycyjnie już z tym umiłowaniami związanych, zaskakujących inwencją przedsięwzięć. Lubelscy bibliofile mają swoją ewangelię. Jest nią wiersz Józefa Czechowicza napisany w r. 1931, do dziś przytaczany, ewokujący klimat tego namaszczenia. Marii Gawareckiej w Lublinie wtedy jeszcze nie było, ale niemożliwe, aby nie czuła się objęta tym wyznaniem:

Mury nagrzane za dnia, parującą trawę
i drzew ciemnozielone, rozłożyste ręce
i bliskiego kościoła okna niebieskawe
błogostawi zmierzch czysty, jak oczy dziecięce.

O lipy, wiązy, grusze, jabłotki i klony,
bracia których zakłęła drzewna melancholia,
patrzcie w dół — tam na trawie lampa
oświetlonej
leży twarzą ku niebu florentyński foliał.

i ostatnia strofa:

Pan Tyszkiewicz odjedzie na via Giordani,
czar wieczoru rozleci się, jak garść świe-
tlików,
my, księgom pięknym wierni i w nich
zakochani,
wspomnienie zapiszemy w serc swych pamiętniku.

Jest autorką kilkudziesięciu prac o różnym charakterze i temacie (oświata, czytelnictwo, muzyka, teatr) zamieszczonych w prasie lokalnej i krajowej, ale nie to mówi o jej znaczeniu dla kultury. Była przede wszystkim aranżerem zapotrzebowania na książkę, sprawcą powstawania skłonności do słów drukowanych na stronach i na szpaltach, traktowania ich jako wersje odpowiedzi na dręczące człowieka pytania o sens i cel istnienia. Była humanistą — praktykiem, ochotnikiem misji polegającej na szerzeniu czytelniczego wiary. Gdy obecnie dyskutuje się o optymalnym modelu bibliotekarza, bibliotekarza odróżniającego się od ekspedienta w sklepie z wypożyczeniami książek, przykład Marii Gawareckiej staje się tym bardziej aktualny i mobilizujący. A wiedzieć trzeba, że tu i ówdzie pokutuje jeszcze w naszym zawodzie wąsko praktycystyczny, gorzej, że niekiedy nawet arobowany, sposób traktowania roli bibliotekarza jako mechanicznego dostarczyciela książek. — „Tak, sygnatura zgadza się, oto żądana przez pana (panią) pozycja” — nie takie podejście do zawodu ma cechować pracownika biblioteki dziś, w warunkach ataku coraz bardziej komplikującej się rzeczywistości, w potrzebie otwarcia na wielowymiarowość otaczającego nas świata. Bibliotekarz ma być nie realizatorem zamówienia, ale sprzymierzeńcem w intelektualnych poszukiwaniach.

Taką antycypację dzisiejszych propozycji trzeba widzieć w postawie Marii Gawareckiej. Naklaniała do czytania, do opracowywania zagadnień, presją osobistą dopingowała do podejmowania prac, czym sama czuła się podniesiona żyjąc w środowisku, w którym cena wartości umysłowych jest postawiona wysoko. To, że nie zawsze znajdowała za to właściwą zapłatę nawet ze strony czynników do tego zobowiązanych, może nawet nie dziwić w warunkach naszej społecznej rzeczywistości, będącej nieraz od tej właśnie strony przedmiotem satyry. Maria Gawarecka wliczała to w „koszty własne” realizowania swej osobowości, a jeśli po przeciwnej stronie znalazła się wdzięczność

ludzi, którym pomogła w samowychowaniu, bilans okazywał się dodatni.

Zmarła dwa lata temu. Mówi się o niej w Lublinie nie w czasie przeszłym dokonanym — jej przykład jest wciąż wymieniany i aktualny, niezależnie od okoliczności, które narzuca czas.

Odnaczenia Marii Grzegorzewskiej: Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Srebrny Krzyż Zasługi, Medale 30- i 40-lecia Polski Ludowej, odznaki „Zasłużony Działacz Kultury”, Honorowa Odznaka SBP, Odznaka Tysiąclecia Państwa Polskiego, Order Białego Kruka ze Słonecznikiem (przyznany przez Lubelskie Towarzystwo Miłośników Książki).

ZOFIA MIKULSKA

Studia podyplomowe dla bibliotekarzy

Instytut Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego organizuje co roku następujące studia podyplomowe:

1. dla nauczycieli-bibliotekarzy, magistrów różnych specjalności z kwalifikacjami pedagogicznymi — **studium dające kwalifikacje bibliotekarskie do pracy w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych;**
2. dla wykwalifikowanych nauczycieli-bibliotekarzy ze stopniem magistra — **Studium wiedzy o czytelnictwie, dające podstawę do ubiegania się o stopnie specjalizacji;**
3. dla magistrów bibliotekoznawstwa, którzy nie ukończyli specjalizacji „biblioteki szkolne i pedagogiczne” — **studium pedagogiczne, dające kwalifikacje pedagogiczne do pracy w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych;**
4. dla magistrów różnych specjalności, nauczycieli przedmiotu „informacja naukowa z elementami naukoznawstwa” w szkołach średnich — **studium informacji naukowej z elementami naukoznawstwa;**
5. dla pracowników pozostałych typów bibliotek, magistrów różnych specjalności — **studium bibliotekoznawstwa, dające kwalifikacje bibliotekarskie.**

Uruchomienie poszczególnych typów studiów zależy od odpowiedniej liczby zgłoszeń.

Studia są bezpłatne. Trwają pełny rok akademicki (od 1 X do 30 IX). W planie zajęć 10 trzy- lub dwudniowych sesji w piątki, soboty i niedziele od października do czerwca.

Warunkiem przyjęcia na studium podyplomowe jest przesłanie drogą służbową następujących dokumentów: podania o przyjęcie na określony typ studium, skierowania z zakładu pracy (w przypadku nauczycieli — z Kuratorium), kwestionariusza osobowego, życiorysu, odpisu dyplomu magisterskiego (w przypadku studium wiedzy o czytelnictwie — także odpisu dyplomu dającego kwalifikacje bibliotekarskie), dwóch fotografii.

Dokumenty należy składać do 30 czerwca pod adresem: Instytut Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego, ul. Św. Jadwigi 3/4, 50-266 Wrocław. Szczegółowych informacji udziela sekretariat, tel. 378-11.

Uniwersytet nie dysponuje bazą noclegową. Słuchacze sami rezerwują sobie noclegi w hotelach miejskich, nauczyciele ewentualnie w Hotelu ODN, ul. Kotlarska 42, tel. 44-37-81, w Hotelu ZNP, ul. Nauczycielska 2, tel. 22-92-68.

Pseudonimy... Pseudonimy

Można wymienić sto jeden powodów, dla których ludzie piszą pod pseudonimami. Niektórzy nie chcą szargać rodowego nazwiska, gdyż własną twórczość oceniają marnie jako typową pracę dla chleba. Inni traktują pisanie jako sprawę intymną i wolą pozostać nie zidentyfikowani. Jeszcze inni mają „niewłaściwe” nazwiska i wolą zmienić je na lepiej brzmiące. Często dobry pseudonim to pierwszy chwyt reklamowy. Na przykład znana jest ogólnie niechęć polskiego czytelnika do rodzimych kryminałów. Stąd niektórzy pisarze — jak najbardziej polscy — stają się nagle cudzoziemcami i noszą na okładkach swoich kryminałów nazwiska: Noel Randon, Maurice Andrews, Visconsini Amadeo, Jonathan Trench. Tak też zrobił Ireneusz Iredeński opatrując swoją pierwszą powieść *Ryba płynie za mordercą* pseudonim Umberto Pesco. Najbardziej w tym względzie znany jest przypadek Macieja Słomczyńskiego, który całą poważną robotę literacką: przekłady Joyce’a i Szekspira firmuje prawdziwym nazwiskiem, a niepoważną: powieści kryminalne — pseudonimem Joe Alex.

Nieraz pseudonim zawiera zamierzony element dowcipu. Waldemar Łysiak część utworów opublikował jako Baldhead, co jest tłumaczeniem jego prawdziwego nazwiska na angielski. Prof. Elena Wentzel, z zawodu matematyk, podpisywała swoje powieści matematycznym pseudonimem I. Grekowa (od igreka). Niestety, zbyt solidni bibliografowie dorobili dalszy ciąg do pierwszej litery nie istniejącego imienia i obecnie autorka wszędzie figuruje jako Irina Grekowa, co oznacza zmarowanie pomysłu. Autorka (autor?) kilku polskich opowiadań kryminalnych też zaprogramowała sobie dowcip w brzmieniu swego pseudonimu: Klara S. Meralda, niestety, opis katalogowy, ustawiający nazwisko na pierwszym miejscu: Meralda Klara S., rozrywa to brzmienie.

Bywa, że pseudonim przez wiele lat pozostaje tajemnicą. Kiedy Jan Zbigniew Siojewski zaczął podpisywać swoje felietony w „Kulturze” (w latach 60) pseudonimem Hamilton, wiele emocji wywołała tożsamość autora. Dość długo prawdziwy autor nie był znany, oczywiście poza wąskim kręgiem specjalistów od spraw środowiska literackiego. Obecnie ciekawość czytelników budzi Leonard — autor *Inkarnacji*, *Pióra* i *Matni*. Jego personalia objęte są tajemnicą wydawniczą, choć widzieliśmy, jak podpisywał swoje książki na kiermaszu w Warszawie.

Od ubiegłego wieku ciągnie się sprawa

autorstwa książki *Towarzystwo warszawskie. Listy do przyjaciółki przez Baronową X.Y.Z.* (Kraków 1888). Historycy literatury już dawno ustalili, że sprawcą jest Antoni Zaleski, i nikt przez długie lata w to nie wątpił. Ostatnie badania przynoszą jednak swoistą rewelację: otóż prawdopodobnie źle rozszyfrowano autora. Przypuszczalną autorką *Towarzystwa...* jest Julia z Golicynów Górńska. Ciekawych czytelników odsyłam do artykułów w „Pamiętniku Literackim” 1979 nr 3 i „Twórczości” 1985 nr 12.

Zdarzają się w dziejach literatury całe afery pseudonimowe. Romain Gary (prawdziwe nazwisko Roman Kacew), autor *Obietnicy poranka*, zbuntował się w wieku dojrzałym przeciwko sztafpowemu sądom krytyki o sobie, przeciw zaszufladkowaniu go jako pisarza o ograniczonych możliwościach, wręcz skończonego. Zakonspirował się bardzo gruntownie pod pseudonimem Emile Ajar i jako nowy obiecujący autor wydał pięć książek, zdobywając nagrodę Goncourtów za jedną z nich (*Życie przed sobą*). Dla pełniejszej konspiracji podstawił swego dalekiego kuzyna Paula Pavlowitcha, który udawał Ajara. Była to jedna z najbardziej bulwersujących mistyfikacji we francuskim życiu literackim. Pełne wyznanie Gary’ego nosi tytuł *Życie i śmierć Emile’a Ajara* i zostało wydane po jego śmierci. Polskie tłumaczenie tego testamentu dołączone jest do książki *Lęki króla Salomona* (Warszawa 1982).

Nie sposób, pisząc o pseudonimach, zapomnieć o legendarnym Wielkim Anonimie, człowieku zgoła chorobliwie ukrywającym swoją tożsamość. Mowa tu o autorze *Skarbu Sierra Madre*, *Okrętu śmierci* i *Nocnego jeźdźca* — Brunonie Travenie. Co jakiś czas pojawia się badacz-detektyw, który tropi losy Travena i swoje odkrycia publikuje. W NRD starał się to zrobić Rolf Recknagel (*B. Traven. Przyczynki do biografii*, Lipsk 1965), w Wielkiej Brytanii Will Wyatt (*Tajemnice Sierra Madre*, Londyn 1979), ostatnio zaś tropem tym podążył francuski dziennikarz z „Le Monde”, Pierre Lepape.

Bruno Traven — wg ostatnich ustaleń, które też nie są pewne — to prawdopodobnie urodzony w Świebodzinie (wówczas Prusy) w 1882 r. Albert Otto Max Feige. Pracując jako aktor w Essen używał pseudonimu Ret Marut. Od 1917 r. wydawał w Monachium pismo „Der Ziegelbrenner”, którego był zresztą jedynym autorem. Wywrotowość głoszonych w piś-

mie sądów pociągnęła za sobą groźbę aresztowania autora i wydawcy. Wówczas tenże poprzez liczne kraje Europy zachodniej uciekł do Meksyku, gdzie się osiedlił. Stamtąd zaczął wysyłać do różnych wydawców, początkowo głównie niemieckich, swoje powieści. Pisał je po niemiecku, ale najczęściej tłumaczył od razu na angielski i hiszpański. Używał ok. 30 pseudonimów. Ukrywając swoją tożsamość, zorganizował sieć rzekomych agentów literackich, którzy kontaktowali się z wydawcami. Przypuszcza się, że sam Traven wcielał się w postacie owych agentów.

Wiele legend i hipotez krążyło wokół jego osoby. Mówiono, że Traven to sam Jack London, że to Ambrose Bierce, że naturalny syn cesarza Wilhelma II. Żadna z nich nie znalazła potwierdzenia.

Według najpopularniejszej książki Travena John Huston nakręcił w 1948 r. film

Skarb Sierra Madre z Humphreym Bogartem (film zdobył 3 Oscary). Odnotowano fakt, że przy ekipie filmowej kręcił się niewielki człowieczek, podający się za konsultanta technicznego. Niestety, dopiero po czasie pojawiły się podejrzenia, że był to sam Bruno Traven, który obserwował, jak stary mistrz hollywoodzki przenosi na ekran jego książkę.

Człowiek znany jako Bruno Traven zmarł prawdopodobnie 26 III 1969 r. w Meksyku, a prochy jego rozsypano z samolotu. Ten domniemany Szkot, Irlandczyk, Niemiec, Amerykanin, zmylił wszystkich. Chciał pozostać nieznanym, ale właśnie ta zagadkowa, zacięta wola ukrycia się przed światem, prowokuje i fascynuje kolejnych detektywów.

JOLANTA JURAN
Przedruk z „Bibliotekarza Olsztyńskiego”
1988 nr 2

WYKAZ WYDAWNICTW Z II OBSZARU

Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej dysponuje jeszcze egzemplarzami publikacji *Wykaz wydawnictw ciągłych importowanych z krajów II obszaru płatniczego w 1988 r.*

T. 1: Wykaz czasopism w układzie alfabetycznym,

T. 2: Wykaz odbiorców.

Ukazało się wydawnictwo pt. *Plan prenumeraty czasopism z II obszaru płatniczego na rok 1989* zawierające zaktualizowane dane dotyczące zamówień czasopism z puli centralnej. W odróżnieniu od lat poprzednich w publikacji nie umieszczono danych dotyczących prenumeraty czasopism z własnych środków dewizowych. Ze względów finansowych nie został w tym roku powtórzony T.2, zawierający wykaz odbiorców. Odbiorcy proszeni są o łączne korzystanie z *Planu prenumeraty czasopism z II obszaru płatniczego na rok 1989* i z t.2 wydanego w ubiegłym roku *Wykazu wydawnictw ciągłych importowanych z krajów II obszaru płatniczego w 1988 r.*

Zamówienia na wydawnictwa prosimy kierować pod adresem: Samodzielna Sekcja Administracji Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej, Plac Jedności Robotniczej, 00-661 Warszawa, pok. 88, telefon 210-07-700.

Informacje — Oddział Wydawnictw Ciągłych Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej, mgr Elżbieta Dudzińska, tel. 21-34-97.

nowe książki dla dzieci i młodzieży

Kareta z piernika WANDY CHOTOMSKIEJ („Pomorze”, 26 s., 200 zł) to rymowana opowieść dla dzieci młodszych związana z legendą o słynnych toruńskich piernikach, pisana prostym, chwilami nierytmicznym wierszem. Z pewnością bardzo spodoba się dzieciom, zwłaszcza że towarzyszą jej kolorowe i dowcipne ilustracje Jerzego Wróblewskiego. Poziom I, dział N.

Baśń o skradzionej radości ADAMA GRUSZKI (KAW, 38 s., 290 zł) ma w założeniu uczyć dzieci, jak walczyć ze złem. Historia burmistrza, którego wady — samolubstwo i głupota — pozwalają złemu Wróżowi zabrać ludziom radość, razi jednak natrętną moralistyką i niezbyt dobrą formą literacką. Poziom I, dział N.

Jak się śmieje rosa (PTWK, 48 s., 230 zł) to bardzo udany zbiorek wierszy współczesnych poetów piszących dla dzieci, m. in. ZBIGNIEWA JERZYNY, DANUTY WAŹIŁOW, HELENY BECHLEROWEJ, CZESŁAWA JANCZARSKIEGO. Mimo iż większość wierszy jest już znana, książka, ozdobiona bardzo ładnymi rysunkami, na pewno znajdzie chętnych czytelników. Poziom I, dział N.

Ratujmy prababcie ANTONIEGO SIWCA (MAW, 34 s., 160 zł), książka wydana w serii „Ważne sprawy najmłodszych”, to ładnie napisana historia dla dzieci młodszych. Autor protestuje przeciwko monotonii i uniformizacji nowych osiedli mieszkaniowych, której ofiarą staje się prababcia małej Zosi — wyszedłszy z mieszkania nie może wśród wielu identycznych domów znaleźć swojego. Książka ładnie ilustrowana przez Małgorzatę Zachorowską, sympatyczną i nienatrętnie dydaktyczna. Poziom I, dział N.

Bajki Północy (NK, 155 s., 800 zł) zebrane i opracowane przez GIEORGIIJA MIENOWSZCZIKOWA, z pięknymi stylizowanymi ilustracjami Władysławy Terechowicz, zawierają opowieści Eskimosów, Nanajów, Ewenków, Czukczów i innych ludów Północy. Opisują życie, obyczaje i odwieczną mądrość tych, którzy nie zaprzestają walki z piękną, lecz bezlitosną przyrodą. Baśnie wyjaśniają też niektóre zagadki przyrody — dlaczego karaś jest płaski, kruk czarny, a zając ma długie uszy. Bardzo udana pozycja. Poziom I, dział N.

Historie niewykie o gwiazdach i planetach JEFREMA LEWITANA (Raduga, Współpraca, 123 s., 650 zł) to przeznaczona dla dzieci w wieku 5—8 lat książka na temat astronomii. Zawiera wskazówki metodyczne dla rodziców oraz opowiadania, które w atrakcyjny i przystępny sposób mówią o wielkości i budowie słońca, gwiazd, układu słonecznego i planet. Każdy rozdział kończy podsumowanie, które pomoże dzieciom odkrywać błędy w opowiadaniu skrzata Niedouciska. Bardzo ciekawa i przydatna książka. Poziom I N.

Wysoki poziom literacki prezentują **Bajki moich przyjaciół** (WL, 92 s., 450 zł), debiut książkowy Amny KARWIŃSKIEJ. Jest to 12 bajek proponujących nowy sposób prezentowania świata baśni — czary są z dziećmi zawsze, wprowadzają je w niewyukłki świat. Mogą też towarzyszyć codzienności, wychodząc z czytanych przez dzieci książek. Bajki spodobać się dzieciom o niekonwencjonalnym sposobie myślenia. Poziom II, dział B.

Bohaterka powieści ADRIANY SZYMAŃSKIEJ **Taja z Jaśminowej** (Alfa, 158 s., 320 zł) jest sześciolletnią dziewczynką mieszkającą z rodzicami, dziadkiem i bratem w starym domu z ogrodem. Taja żyje w świecie fantazji pełnym Świelików, śpiewających Zjawinek i Dziwanów. Dość wąta fabuła tej uroczej książki jest pretekstem do ukazania dziecka delikatnego, refleksyjnego, pełnego fantazji i wrażliwości. Można polecać dzieciom lubiącym poetyckie opisy niezwykłych historii. Poziom II, dział Op.

Kolejny tom baśni narodów Związku Radzieckiego („Współpraca”, 14 s., 690 zł), tym razem **Baśnie Republiki Zakaukaskich**, jest jak wszystkie poprzednie pięknie wydany na kredowym papierze z ilustracjami czołowych radzieckich malarzy. Zawiera dwie baśnie gruzińskie, dwie azerbejdżańskie i jedną ormiańską. Książka warta jest polecenia wszystkim dzieciom. Poziom II, dział B.

Niezbyt natomiast udana jest **Opowieść północna** JERZEGO GŁOWACKIEGO (KAW, 92 s., 400 zł), ilustrowana przez Joannę Zimowską-Kwak. Autor wykorzystuje tu znane motywy rosyjskich baśni ludowych — dwaj przyjaciele, Iwan i Mikita, idą sprowadzić Mróz, który pomoże wyzwolić ciemniżony lud spod władzy księcia zwanego „Pajakiem”. Książka jest niezbyt sprawna literacko i zawiera sporo nużącego dydaktyzmu. Poziom III, dział B.

Natomiast historie o przenosinach w czasie — **Bartek, Tatarzy i motorynka** CEZAREGO LEŻEŃSKIEGO (Pojezierze,

197 s., 530 zł) — znajdują drogę do czytelnika, są bowiem przez dzieci i młodzież chętnie czytane. Bartek spędzający wakacje na Mazurach prznosi się wraz ze swą ulubioną motorynką w czasie Jana Kazimierza. Przeżywa wiele przygód — przyjaźń z alchemikiem, wtrącenie do więzienia, w końcu obronę miasta przed Tata-rami, w której bierze czynny udział. Ciekawa, dobrze napisana książka. Poziom III, dział H.

Rycerz Króla Jegomości ANDRZEJA ZAKA (Słask, 170 s., 490 zł) to zbiór polskich opowieści o czynach, miłościach, zabawach i bitwach średniowiecznych rycerzy. Mimo że większość tych opowiadań znana jest z innych przekazów (czasem w zmienionej nieco formie), można je zaproponować lubiącym historię i baśnie dzieciom. Poziom III, dział B.

Opowieści ludu Hausa (NK, 234 s., 1000 zł) w wyborze, przekładzie i ze wstępem NINY PAWŁAK to bardzo starannie wydany kolejny tom z cyklu *Opowieści ludu...* Lud Hausa zamieszkujący teren dzisiejszej Nigerii przedstawia świat swych wierzeń i przypowieści, często niezwykłych i przewrotnych. Złodziej nieraz bywa tam bohaterem pozytywnym, a sprytny i budzący sympatię zwierzęciem jest pająk. Poznajemy też świat islamu i jego demonologię. Książkę uzupełniają ciekawy wstęp autorki wyboru. Poziom III, dział B.

Akcja powieści **Czarny gość CHARLES WESLEY SANDERSA** (Glob, 221 s., 450 zł) rozgrywa się w końcu XIX w. na Dzikim Zachodzie. Do małej miejscowości na odludziu przybywa człowiek szukający zabójcy swego młodszego brata. Są tu wszystkie znane już akcesoria charakterystyczne dla westernu; powieść czyta się bardzo dobrze, znacznie lepiej niż wciąż popularnego Karola Maya. Poziom III, dział Prz.

Myszołów kot wspinały ANDRZEJA URBAŃCZYKA (Glob, 137 s., 350 zł) ze stylizowanymi na rysunki dziecięce ilustracjami autora to prawdziwa historia kota Myszołowa, który opłynął świat na 9-metrowym jachcie. Przeżył wiele przygód: został porwany. łowi latające ryby, wypadł za burtę, wystąpił w telewizji; na jego cześć wybito medal i napisano kilka piosenek. Książka dla wielbicieli żeglarstwa, kotów, przygód i dla wszystkich innych czytelników. Poziom III, dział Prz.

Znakomita powieść **MIRJAM PRES- SLER Jesienne astry** (NK, 142 s., 220 zł) została odznaczona medalem im. Korczaka. Główny bohater i zarazem narrator powieści, Tomasz, jest kaleką — chodzi o kulach. Należy do wieloosobowej, zamoż-

nej, przeżywającej kryzys rodziny. Ojciec nawiązuje romans z sekretarką; nerwowo, zbyt wymagająca matka nie potrafi stworzyć dzieciom bezpiecznego i szczęśliwego domu. Tomasz żyjący we własnym świecie, zajęty swoim kalectwem i cierpieniem, zbyt późno dostrzega tragedię młodszego brata, który pod wpływem niepowodzeń w szkole popełnia samobójstwo. Dramat ten uświadamia bohaterowi, iż własne cierpienie nie powinno czynić człowieka ślepym na problemy innych. Poziom IV, dział P.

Współczesna powieść psychologiczno-obyczajowa dla dziewcząt, **Halina ANNY FRANKOWSKIEJ** (MAW, 140 s., 225 zł), ukazuje jeden dramatyczny tydzień z życia uczennicy liceum, która dorabia sobie, pracując dorywczo w zakładzie fryzjerskim. Panujące tu stosunki, stałe nieporozumienia z chorującą nerwowo matką, a także uczuciowy dramat skłaniają ją do ucieczki z domu. Książkę może polecić starszej młodzieży. Poziom IV, dział P.

Sympatyczna bohaterka powieści **Dziewczyna i Carino MARKA TADEUSZA NOWAKOWSKIEGO** (Wyd. RiTV, 303 s., 680 zł) znana już jest z telewizyjnego ekranu. Przeżycia, sukcesy i porażki absolwentki weterynarii, która już pierwszego dnia swej pracy w stadninie koni musi zdać trudny egzamin zawodowy, na pewno mogą wzbudzić zainteresowanie młodych czytelników. Poziom IV, dział P.

Braci **ARKADIJA I BORYSA STRUGACKICH** nie trzeba chyba nikomu przedstawiać. W tomie **Daleka tęcza. Próba ucieczki** (Alfa, 198 s., 450 zł) zawarli oni dwa opowiadania — pierwsze ukazuje dramatyczny epizod z życia fizyków pracujących nad transmisją materii, w drugim natomiast pojawia się ślad Wędrowca, bohatera m.in. powieści „Przenicowany świat” i „Zuk w mrowisku”. Po książkę sięgną przede wszystkim wielbi- ciele fantastyki. Poziom IV, dział F.

Alfred Elton Van Vogt, autor „Misji międzyplanetarnej”, proponuje obecnie **Kryptę bestii** (Alfa, 303 s., 690 zł) zbiór ok. 10 opowiadań science-fiction (brak spisu treści). Zawarte w tomie utwory to zarówno opowieści przygodowe, jak i utrzymane w stylu fantastyki, czy wreszcie pastisz klasycznych opowieści niesamowitych. Przełożyła Ewa Kieruzalska-Gewartowska. Poziom IV, dział F.

* *

Mały ilustrowany poradnik dla właścicieli i miłośników kotów — **Kot MIRO- SŁAWA HUSZCZA**, interesująco omawia rasy, sposoby wychowywania i pielęgnowania tych sympatycznych czworonogów, a także kocie zwyczaje i charaktery (Wyd. Spółdz. CZS, 35 s., 300 zł). Klasyfikacja 636.8

Karnawał naszych dzieci HELENY JABŁONOWSKIEJ (Wyd. Spółdz. 173 s., 600 zł) to poradnik przydatny rodzicom nie tylko na okres karnawału. Podaje ciekawe projekty kostiumów balowych dla dziewczynek i chłopców oraz dokładny sposób ich wykonania. Autorka proponuje też menu na dziecięcę przyjęcie, a także sposoby ładnego, niebanalnego nakrycia stołu. Kolorowe ilustracje będą pomocne w pracy nad kostiumami. Klasyfikacja 646.1/6 : 793.4.

Gdyby do szkoły chodzili anioły TA-DEUSZA KLIMOWSKIEGO (KAW, 102 s., 470 zł) to śpiewnik zawierający piosenki estradowe dla dzieci w wieku 7—14 lat, wykonywane przez zawodowców i amatorów. Książka przydatna w szkole, na wycieczce i na biwaku. Klasyfikacja 748 (438) (02.053.2)

Matematyka. Encyklopedia szkolna (WS iP, 383 s., 2500 zł) jest pierwszą pozycją z cyklu przeznaczonego dla uczniów wyższych klas szkół podstawowych oraz uczniów szkół średnich. Zawiera (w około 1000 haseł) podstawowe wiadomości z geometrii, logiki, teorii mnogości, informatyki, ma też hasła biograficzne i indeks. Wydawnictwo zapowiada następną pozycję z tego cyklu, dotyczącą historii. Warto kupić do czytelnicy i do księgozbioru podręcznego. Klasyfikacja 51 (03).

Wyrobionemu i zainteresowanemu historią czytelnikowi można polecić kolejny utwór **JERZEGO PIECHOWSKIEGO**, znane go autora wielu książek historycznych. **Pałac szklanej kuli** (NK, 262 s., 550 zł) to zbiór esejów poświęconych monetom i

dzielom sztuki, które są świadkami zdarzeń minionych i niejedno mogą opowiedzieć o przeszłości. Klasyfikacja 737+75+76.

Książka **WALDEMARA SIKORSKIEGO i STANISŁAWA TOKARSKIEGO Budo. Japońskie formy walki** (Glob, 173 s., 750 zł) jest zbyt trudna dla młodego czytelnika. Wydawca zapowiada inną publikację na ten sam temat, napisaną przystępniej. Można więc wstrzymać się z kupnem. Dla zainteresowanych — klasyfikacja 796.8 (520) : 952.0.

Wielbicielom twórczości **ZBIGNIEWA SKROKA** polecam kolejną jego książkę **Wykopaliska na pograniczu światów** (NK, 140 s., 400 zł). Autor zaznajamia czytelnika z naukową problematyką odkryć archeologicznych w północno-wschodniej Polsce, zapraszając w podróż do historycznych miejsc z podwarszawskich Marek aż na Mazury. Klasyfikacja 903/904.

MACIEJ ŁUKASIEWICZ napisał dla wyrobionego czytelnika **Spór o brodę sfinksa, czyli Co nowego w starożytności** (LSW, 190 s., 450 zł). Książka zawiera 16 rozdziałów, w których autor omawia m. in. hipotezy na temat pochodzenia i języka Etrusków, zagadkowe rysunki na płaskowyżu peruwiańskim, tajemnicę posągów z Wyspy Wielkanocnej, najnowsze badania tajemnicy Atlantyd i wiele innych pasjonujących tematów. Można polecić zainteresowanemu historią i zagadkami starożytności. Klasyfikacja 931.

MAŁGORZATA GROCHOCKA

POSIEDZENIE PREZYDIUM PAŃSTWOWEJ RADY BIBLIOTECZNEJ

Dnia 15 lutego 1989 r. odbyło się posiedzenie Prezydium Państwowej Rady Bibliotecznej. Przewodniczył podsekretarz stanu w MKiS, Kazimierz Molek.

Przyjęto dwa główne kierunki prac Rady w r. 1989:

— Projekt doskonalenia systemu bibliotecznego — opracowanie zespołu ekspertów (kwiecień),

— Ustawodawstwo biblioteczne — stan i kierunki prac legislacyjnych (wrzesień),

Fonadto wprowadzono do planu pracy następujące zagadnienia:

— Kształcenie i doskonalenie bibliotekarzy na poziomie wyższym. Prace naukowo-badawcze zakładów kształcenia (czerwiec),

— Czytelnictwo dzieci i młodzieży na podstawie sondaży i badań w korelacji z zadaniami bibliotek publicznych oraz szkolnych i pedagogicznych (wrzesień),

— Problemy ochrony i konserwacji zbiorów bibliotecznych (listopad).

Dyrektor Biblioteki Narodowej, Stanisław Czajka, zreferował udział Polski w koordynowanej przez BN współpracy w zakresie bibliotekarstwa z krajami socjalistycznymi, przedstawił dorobek Polski w organizowaniu konferencji ekspertów oraz zamierzenia w tej dziedzinie na najbliższe lata.

Wiceminister Kazimierz Molek przedstawił bieżące problemy książki i ruchu wydawniczego oraz prace resortu w tym zakresie. Poruszono sprawy płac pracowników upowszechniania kultury (J.W.)

Nie dzielić bibliotek. Występujące w kilku województwach dążenia do podziału bibliotek wojewódzkich i miejskich na dwie odrębne placówki spotkały się ze zdecydowaną krytyką uczestników listopadowego posiedzenia plenarnego Zarządu Głównego SBP. ZG SBP wystosował do wojewodów pismo wskazujące na negatywne zjawiska towarzyszące tego rodzaju reorganizacjom.

Towarzystwo Przyjaciół Książki w Katowicach obchodziło (listopad 1988) jubileusz dwudziestolecia.

Dzielnice biblioteki publiczne w Łodzi obchodziły (24 XI 1988) jubileusz 25-lecia. Na program złożyły się referaty: mgr. I. Nagórskiej — „U narodzin bibliotek dzielnicowych w Łodzi”, mgr E. Pawlickiej — „Łódzkie biblioteki dzielnicowe dzisiaj”, doc. dr. hab. J. Ankudowicza — „O stanie czytelnictwa współcześnie”, doc. dr. hab. J. Włodarczyka — „Refleksje nad zawodem bibliotekarskim”. W uroczystości wzięli udział przedstawiciele władz politycznych i administracyjnych miasta, ok. 120 pracowników łódzkich bibliotek publicznych, grupa pracowników bibliotek warszawskich, grupa pracowników bibliotek publicznych. Zasłużonym bibliotekarzom wręczono nagrody. Wszyscy uczestnicy otrzymali grafikę okolicznościową wykonaną przez artystę Zbigniewa Janeczka. Uroczystości towarzyszyła wystawa o działalności bibliotek. Część artystyczna (w wykonaniu łódzkich artystów śpiewaków) poświęcona była 70-leciu odzyskania niepodległości. (I.N.).

70-lecie odzyskania niepodległości było tematem sesji popularnonaukowej zorganizowanej (24 XI 1988) przez Towarzystwo im. H. Sienkiewicza, WBP w Płocku i Miejsko-Gminną Bibliotekę Publiczną im. Z. Nałkowskiej w Sierpcu. Program obejmował m. in. referaty prof. dr. hab. M. Kosmana — „Dwie drogi do niepodległości”, prof. dr. L. Ludorowskiego — „Henryk Sienkiewicz wobec odzyskania niepodległości”, dr. T. Jodełki-Burzeckiego — „Poezja niepodległościowa”.

Miejska Biblioteka Publiczna im. Melchiora Wańkowicza w Stalowej Woli obchodziła pięćdziesięciolecie istnienia. W programie uroczystości jubileuszowych, zorganizowanych (17 XII 1988) przez bibliotekę i Towarzystwo Przyjaciół Regionu Lasowiackiego znalazły się m.in.: sesja popularnonaukowa „W kręgu Wańkowicza” (z referatami dr A. Ziółkowskiej — „Wańkowicz — pisarz emigracyjny” i dr. J. Kajtocha — „Wańkowicz — entuzjasta COP-u”), odsłonięcie tablicy pamiątkowej, wmurowanie kserokopii „Sztafety” Wańkowicza w fundament budowanego dla

Biblioteki Miejskiej nowego gmachu, otwarcie wystawy poświęconej Wańkowiczowi. Historię i dzień dzisiejszy Biblioteki przedstawiła mgr R. Kietczyńska.

Polski Komitet Współpracy z IFLA wznowił działalność 6 stycznia. Przewodniczącym Komitetu jest — z urzędu — prezes ZG SBP dr Stefan Kubów, sekretarzem — mgr Barbara Karamać (Biblioteka Narodowa). Powołano grupę roboczą do opracowania regulaminu działania oraz planu pracy na najbliższe lata. Postanowiono też, że nadal będzie się ukazywał „Biuletyn PKW IFLA”, którego redagowanie powierzono mgr Danucie Liszkowskiej-Solnickiej (Biblioteka Uniwersytecka w Wrocławiu). (S.K.)

Laserowy odtwarzacz płyt kompaktowych jest najnowszym nabytkiem Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Płocku. Placówka dysponuje kilkudziesięcioma płytami kompaktowymi.

„Książki mówione” udostępniają w Gorzowie Wlkp.: Filia WiMBP przy ul. Chrobrego 6 oraz placówki w Klubie Seniora (ul. Matejki), w Szpitalu Wojewódzkim i Domu Opieki Społecznej. Filia WiMBP dysponuje ok. 500 tytułami. W placówce jest też czytelnia prasy, wydawnictw PZN w druku czarno-białym, w brajlu i na kasetach. W mieście działa skromny zespół harcerski utrzymujący łączność z grupą czytelników niepełnosprawnych, którzy nie wychodzą z domów. Poważną przeszkodą w upowszechnianiu „książki mówionej” są trudności z zakupem przez osoby niepełnosprawne magnetofonów. Z pomocą powinny tu przychodzić organizacje społeczne (np. Związek Emerytów i Rencistów, Polski Związek Niewidomych) — sprawa wymaga pilnego rozwiązania. (WJC)

Prywatną nagrodę za najbardziej błyskotliwy artykuł w prasie bibliotekarskiej ufundował przewodniczący ZG SBP — Stefan Kubów. Laureatem za rok 1988 został Maurycy Malkontent za felieton „Koniec Świata” opublikowany w „Poradniku Bibliotekarza” 1988 nr 12.

LOKALE DLA BIBLIOTEK

Gminna Biblioteka Publiczna w Lipcach Reymontowskich (woj. skierniewickie) otrzymała w grudniu 1988 nową, samodzielną siedzibę (240 m²). Budynek został odbudowany przez miejscową Spółdzielnię Kółek Rolniczych. Pieniądze dał Urząd Wojewódzki. Biblioteka będzie pełniła funkcję biblioteki wzorcowej dla placówek wiejskich. Placówką kieruje Gabriela Olczyk. (B.Sz.)

INFORMACJE · POGŁOSKI · DONOSY · INFORMACJE

PATRONOWIE BIBLIOTEK

Imię Adama Próchnika nadano (12 XII 1988) Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Piotrkowie Trybunalskim. Uroczystości zorganizowanej przez Zarząd Wojewódzki Towarzystwa Krzewienia Kultury Świeckiej i WBP towarzyszyła sesja popularnonaukowa „Dr Adam Próchnik w Piotrkowie Trybunalskim”. Referaty wygłosili: doc. B. Krzywobłocka („Działalność Adama Próchnika w ruchu laickim”) i doc. S. Niceja („Adam Próchnik jako działacz polskiego ruchu robotniczego, jego działalność w Piotrkowie Trybunalskim”). Komunikat — „Adam Próchnik jako archiwista” przedstawił dr R. Kotewicz.

PERSONALIA

Russell Drury — dyrektor Biblioteki British Council w Warszawie zakończył czteroletnią misję w Polsce. Jego kadencja zaowocowała m.in. utworzeniem czterech bibliotek i czytelni brytyjskich — we Wrocławiu, Warszawie, Poznaniu i Łodzi (zopatrywanych przez British Council w książki i czasopisma anglojęzyczne), a także rozwojem współpracy między Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich i Library Association. Russell Drury został wyróżniony Honorową Odznaką SBP.

Prof. Aleksander Gieysztor został odznaczony przez Lubelskie Towarzystwo Książki Orderem Białego Kruka Ze Słonecznikiem.

PUBLIKACJE

Bibliotekarz Olsztyński 1988 nr 2. Wydany w nowej szacie graficznej numer olsztyńskiego kwartalnika zawiera m.in.: przegląd działalności niektórych bibliotek zakładowych województwa olsztyńskiego, pomoce metodyczne, zestawienie bibliograficzne publikacji o Józefie Piłsudskim.

Bibliotekarz Olsztyński 1988 nr 3. W numerze m.in.: przegląd działalności kół zainteresowań w niektórych bibliotekach publicznych województwa olsztyńskiego, zestawienia bibliograficzne (Xawery Dunikowski, Klemens Oleksik), przegląd lektur dla bibliotekarzy, nowości wydawnicze o Warmii i Mazurach, pomoce metodyczne.

Biuletyn Informacyjno Instrukcyjny MBP w Krakowie 1988 nr 4 zawiera m.in. materiały związane z jubileuszem 80-lecia założenia Miejskiej Biblioteki Literacko-Naukowej w Tarnowie, artykuły: S. Kaszyńskiego — „Biblioteka Komitetu Barnaya (WRL), J. Zająca — „Biblioteka miasta i prowincji Liège” (Belgia), J. Niedzielskiej — „Po wizycie w Lipsku”.

Książka i Czytelnik 1988 nr 2. W kolejnym numerze wrocławskiego kwartalnika opublikowano m. in. interesującą dyskusję redakcyjną na temat upowszechniania książki i czytelnictwa, artykuły: J. Bernarda — „Biblioteki publiczne województwa wrocławskiego na tle innych województw”, M. Piaczyńskiej — „Praca z czytelnikiem w działach informacji naukowej”, A. Tywsa — „Biblioteki zakładowe. Nie rozstrzygnięte dylematy”, J. Matejuka — „Cena książki a czytelnictwo”, M. Wieliczko — „Książka nie obroni się sama”.

ZMARLI

Mgr Józefa Kornecka (20 III 1907 — 2 II 1989) — od 60 lat w zawodzie bibliotekarza, m.in. b. pracownik Poradni Bibliotecznej Warszawskiego Koła ZBP 1929—1939, organizatorka i kierownik Biblioteki KC PZPR 1958—1969, zasłużony członek SBP i jego władz, w tym zastępca sekretarza generalnego 1969—1972, członek założyciel Zespołu Historyczno-Pamiętnikarskiego przy Zarządzie Okręgu Stołecznego, odznaczona Krzyżem Kawalerskim OOP, Honorową Odznaką SBP.